

SYNDIKALISTEN

1/2024

Medlemsblad för SAC - Sveriges Arbetares Centralorganisation ♦ Nummer 1 ♦ Mars/april 2024 ♦ Årgång 103

Nr: 1
2024

Kultur
Nino Mick sammansvetsar historia och fantasi

Driftsektionen på SLU
Sprider kunskap och hopp

Juridik
**Val och anmälan av skyddsombud
- Tio frågor och svar**

Trestads LS
Bra samarbete ger energi

» Studier » Historia » Debatt » Böcker

Summary in English on page 42-43 // Resumen en español página 44-45

>> OBS! Innan du skickar material läs info på sida 46!

Redaktör
Solveig Betné, Norrköpings LS

Redaktionsarbetsgrupp
Catharina Bergman, Umeå LS
Viktor Boström, Umeå LS
Fanny Hökby, Stockholms LS
Philip Lennerö, Göteborgs LS
Iso Lindh, Stockholms LS
Errol Tanriverdi, Linköpings LS
Nestor Verdinelli, Göteborgs LS

Ansvarig utgivare
Solveig Betné, Norrköpings LS

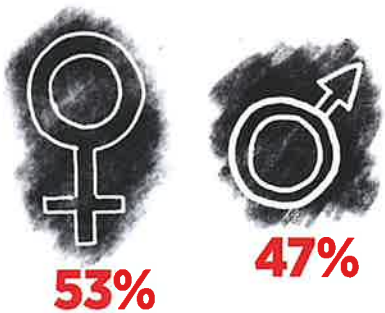
Omslagsbild
På fotografiet Nino Mick.
Foto: Solveig Betné

Tryck
Larsson Offsettryck
Periodicitet är fyra nummer per år
Upplaga 3235
ISSN 1400-8416

SAC:s sekretariat
08-522 45 630
Telefontider:
Tis-ons kl. 13 - 15
info@sac.se

Medverkande skribenter:
Saman Ali, Fruviks LS
Catharina Bergman, Umeå LS
Alice Blomdahl, Göteborgs LS
Kristian Falk, Enköping-Heby LS
Per Feiff, studieorganisatör
Amalthea Frantz, Stockholms LS
Dirk Grosjean, Fruviks LS
Rasmus Hästbacka, facklig samordnare
Gabriel Kuhn, generalsekreterare
Charles Norrman, Göteborgs LS
Björn Pettersson, Göteborgs LS

Ungefärlig andel män respektive kvinnor och icke-binära som skribenter, huvudpersoner i texter samt på fotografier (målet är 50/50):

Var med och påverka!

Just nu kan du som medlem i en LS av SAC rösta i två olika referendum, men också visa ditt intresse för deltagande i ett landsmöte som ska samla oss för att prata om SAC:s framtid och nutid.

Läs mer på sida 37

Illustrationer: Fanny Hökby

Innehåll

4	Trestads LS: Bra samarbete ger energi
7	Göteborgs LS vs. Västra Götalandsregionen: Stor arbetsköpare vill inte erkänna arbetsskada
9	Flest anmälningar om diskriminering kommer från arbetslivet
10	Pressa chefen – ja, men hur då?
14	DS på SLU i Uppsala: Sprider kunskap och hopp
16	Historia: Sveriges arbetares a-kassa 70 år, del 2
20	Debatt: "Organisationens bästa tider präglades av en lyckad koppling mellan fackligt och politiskt arbete"
22	Rapport från studiecirkeln om SAC:s aktiebolag
23	Stockholm-Gotland distrikt rapporterar och informerar
24	Kultur: Recension av poesiföreställning och bok
26	Kultur: Nino Mick sammansvetsar historia och fantasi
28	SAC:s internationella kommitté 2023
30	Juridik: Val och anmälan av skyddsombud – tio frågor och svar
33	SO Per Feiff uppmanar dig att söka till studiekommittén
34	Första helgmötet för Centralkommittén 2024
38	Presentation av kandidater till tidningen Arbetarens huvudredaktör
40	Generalsekreteraren har ordet
41	Ordlista
42	Summary in English – Sammanfattning på engelska
44	Traducción español – Sammanfattning på spanska
46	Kontaktuppgifter

Nyhet! Ord som är understrukna förklaras i en ordlista på sida 41.

"Hur ska vi svara på klasskampens behov?"

Ryktet har börjat spridas om SAC:s landsmöte i slutet av maj ("det blir nog coolt fast det har ett lökigt namn" har du kanske hört någon säga).

Så i maj ska vi alltså ha ett diskussionsmöte för att snacka om SAC:s framtid, eller, nutid. Det är ingen hemlighet att SAC fortsätter stå och stampa och kanske inte är vad det hade kunnat vara. Jag är inte den enda som varit med i olika delar av SAC och lokala rörelser ett par år och fått den här känslan "det måste finnas något radikalt annat vi kan göra med en så här stor organisation, kom igen det finns fortfarande potential". (Det är ingen ny diskussion så klart, men vi fortsätter den.)

En för stor organisationsstruktur? Fokus på fel saker? Byråkrati. En värld som suger. Fascistiskt paradig och motvind och så

vidare. Bråk kamrater emellan. 10 år (eller mer) av rapporter och möten om hur personer lämnar föreningen, om mindre synlighet, om hur vi behöver vända skutan och göra sig eller så. Det finns flera problemsbeskrivningar, och det finns säkert ingen konsensus om varför organisationen är där den är, eller ens vad den är. Men vi behöver ändå snacka mer om vad fasiken vi ska göra.

För vi gör massa grejer, det är inte det, men har det någon riktig effekt i världen? Gör vi rätt grejer? Vad kan SAC vara och göra egentligen? Det är det landsmötet ska handla om; hur ska vi svara på klasskampens behov? Vad kan SAC vara rent praktiskt och materiellt, här och nu? Och vilka av bollarna kan SAC springa på och hur ska vi göra det? Inte för att det finns ett självändamål med att vi springer runt och gör en massa saker, utan för att det på riktigt ska spela en roll i kampen för godare och verkligare liv.

Snälla någon, det finns ett enormt begär och behov av klasskampsrörelse. Och så finns det en stor anrik organisation som ibland knappt lyckas stå bredvid och titta på (och ibland lyckas stå mitt i och delta, för det händer också).

I maj ses vi i Motala och snackar om SAC:s framtid och nutid. Vi ska göra det genuint och nyfiket och med högt i tak; hinna lyssna och förstå; ställa följdfrågor och ge kritik och en till följdfråga och vira ut hela tanketråden. (Eller i alla fall börja vira ut den och sen planera för hur vi fortsätter prata.) Poängen är inte att ses och ha massa åsikter inför varandra eller förklara abstrakta organisationsmodeller - upplägget kommer sikta mer på att gemensamt utforska hur SAC skulle kunna möta klasskampens behov, konkret. Förändring kräver kreativitet och vi behöver förändring.

På landsmötet fattar vi inga beslut för SAC, men vi kan testa tankar. Kanske mynnar

mötet ut i ett gemensamt uttalande om en riktning framåt? Kanske mynnar det i ut i feta kongressförberedelser? En stor arbetsgrupp kanske bildas, som vill skapa ett gott förslag på en realistisk men offensiv 10-års plan? Kanske kommer vi fram till att vi borde skita i att lägga massa tid på X och istället göra Y. Kanske lyckas vi inte övertala varandra om att SAC fortfarande är berättigad att existera.

Kanske blir det en sådan där historisk konferens (som vi inte fattar är en brytpunkt förrän det har gått en massa år). Kanske blir det "bara" fröer inför nästa kongress. Kanske blir det pannkaka och skitsvåra samtal som strandar och blir skattretande. Som minst får vi i alla fall träffa nya och gamla kamrater och knyta lite starkare band över landet. Det finns ett hopptorn vid badplatsen och god mat också! Och alldeles strax blir det sommar.

Ni som sitter och gör grejer tillsammans och känner "yes please framåt kamrater nu gör vi såhär med den här mega klasskamporganisationen", hör av er!

Du som sitter solo och kokar över med idéer men utan någon aktiv del av SAC att verka i, hör av dig!

Ni som ville och hade massor men drog när allt blev intern pajkastning (någon klok sa att vi bråkar med varandra för att vi inte kan ta förödmjukelsen av att fortsätta förlora den riktiga klasskonflikten), hör av er!

Ni som varit med i arbetarrörelser i andra delar av världen och i andra tider av historien, med goda förslag framåt, hör av er!

Läs mer i inbjudan på sida 37 tidningen! Arbetsgruppen för mötet kommer sätta ihop ett program så fort anmälningstiden gått ut.

Puss och kram

Alice Blomdahl
SAC:s centralkommitté & arbetsgruppen för landsmötet
Medlem i Göteborgs LS

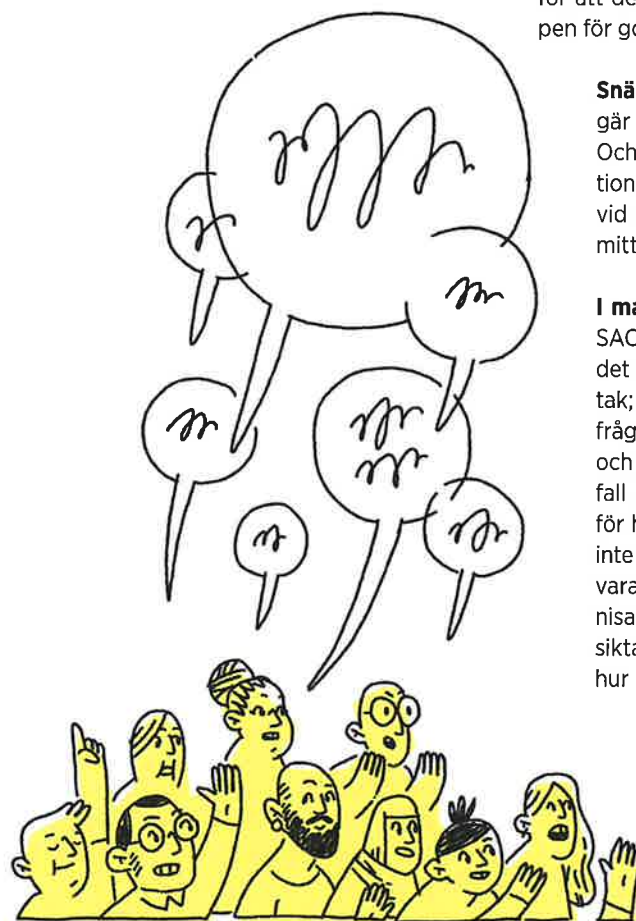

Illustration: Iso Lindh.
>> Återfinns i broschyren "Vi är SAC" (med annan färgsättning).

Bra samarbete ger energi

En lokal samorganisation (LS) med medlemmar i tre landskap och främst i tre stora orter. Trestads LS senaste verksamhetsår började med en kultursatsning och nu upplever de en levande förening.

Upplever Trestads LS en nystart?

– När jag var med på mitt första medlemsmöte så handlade det om i fall LS ska lägga ned eller inte. Då hade jag varit medlem i några år, berättar Ingrid Svensson som arbetar på Munkedals kommuns loppisar.

Innan det mötet gjordes en rundringning till medlemmar för att höra om intresset för att vara med och hålla föreningen vid liv. Då var bland annat Oliver Eek med, som arbetar på Systembolaget i Färgelanda, och är sekreterare i den nuvarande styrelsen.

– Jag var passiv medlem länge, men när det fanns tankar om att lägga ned så tyckte jag att det är lika bra att köra på, berättar han.

– Det är jätteroligt att det vände, att det verkligen har börjat komma igång, att det inte bara är något som en säger, tycker Ingrid.

Ingrid Svensson.
Foto: Privat

TÖMDA KONTON

Under årsmötet i början av 2023 bildades en styrelse som var pigg på att återaktivera fackföreningen. De är fyra ledamöter nu; förutom Oliver är det Anette Fredman, Henrik Jonsson och Malena Kinberg.

– Vi ville ta över stafettpipen från den förra styrelsen men de var svåra att få tag i. När vi fick tillgång till våra konton i somras upptäckte vi att de var tömda, berättar Oliver.

Då hade Trestads LS redan bokat Skottes musikteater eftersom de utgick från att det fanns pengar, enligt redovisning från tidigare kassör. Fackföreningen polisanmälde det som skett och fick stöd från SAC:s centralorganisation för att kunna genomföra sin planerade kultursatsning. Teaterlokalen fick användas utan kostnad.

I november spelades pjäsen *Joe Hill - En man med många identiteter* på regionteater Väst i Uddevalla. Det var Måns Gruäng som skötte kontakten med Skottes musikteater.

– Vi lyckades betala och de blev nöjda, berättar han.

Var föreställningen om Joe Hill välbesökt och uppmärksammad i Uddevalla?

– Det kom en del folk för att vara en regnig onsdagskväll i Uddevalla. Folk tyckte det var bra. Vi medlemmar upplevde det som en nystart. Vi fick pepp inför framtiden och började diskutera om nya aktiviteter som vi vill ha för att visa att vi finns, svarar Oliver. Måns, Ingrid och Oliver var alla med och förberedde inför pjäsen om *Joe Hill*. De hade ett gott samarbete som de lärde sig mycket av och hade roligt tillsammans.

LÄGET I TRESTAD

Måns arbetar inom parkförvaltning och bor en bra bit bort från Uddevalla, utanför Sollebrunn, som ligger mellan Trollhättan och Alingsås. Trestads LS har ett stort upptag-

ningsområde och medlemmarna är vida spridda. Fackföreningens möten hålls främst på ABF i Uddevalla, men har också ägt rum i Trollhättan. Oliver berättar att en del medlemmar efterfrågar en egen lokal.

– Det ska tas upp på årsmötet. Vi kanske kan få till en kommitté som kan arbeta med det, säger han.

Oliver upplever att det är skarpt läge i Trestads LS område.

– Vi ska prata om det i styrelsen ikväll, berättar han. Vi har några aktiva medlemmar som är erfarna som varit med förr i konflikter och förhandlingar. Och så har vi några som inte varit med, berättar han.

Att det finns en spridning i hela medlemsskaran i ålder och bakgrund upplevs som positivt. Olika erfarenheter ger perspektiv, anser Oliver.

VILL INFORMERA

I dagsläget finns ingen förhandlingskommitté, men de pratar om det i föreningen.

– Om det händer något så måste det bli snabba ryck, enligt Oliver.

Tidigare har det funnits en aktiv driftsektion på Bohusläns museum, men den finns inte kvar.

– Vi hoppas kunna få medlemmar som jobbar på samma ställe. Vi har medlemmar som pratar med arbetskamrater om oss. Vi vill stå utanför stora arbetsplatser och informera, berättar Oliver.

Måns flikar in att det finns en arbetsplats som har ett skyddsombud som är medlem.

– Det är på NÄL, Norra Älvsborgs Länssjukhus i Trollhättan.

Oliver Eek och Malena Kinberg vid bokbordet som Trestads LS hade i samband med föreställningen *Joe Hill - En man med många identiteter* på regionteater Väst i Uddevalla. Foto: Trestads LS

TRESTADS LS

35 medlemmar i januari 2024.

Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg är de största orterna i upptagningsområdet, men även Mariestad och Skövde ingår.

FÖRENINGENS FRAMTID

Ingrid, Måns och Oliver känner hopp, att det de vill utföra är möjligt för att samarbetet mellan aktiva medlemmar, både i styrelsen och i övrigt, fungerar mycket bra. När Syndikalistens redaktör träffar dem i januari har de årsmötet framför sig. Det äger rum den 10 mars.

– Nästa helg ska vi ha en workshop i att skriva motioner, berättar Ingrid.

En medlem med mycket erfarenhet ska vara med och hjälpa till.

Ingrid vill tillägga att *Syndikalistiska* ungdomsförbundet (SUF) finns i Uddevalla.

– Det är en jättebra samarbetspartner, berättar hon.

– Och LS får tillökning med SUF:are och det är jättekul, inflikar Oliver.

För övrigt vill Trestads LS ordna något på Internationella kvinnodagen, den 8 mars, och har pratat om att arrangera någon konsert under 2024.

– Med något tema som vi i LS stöttar, vi får se vad det kan bli, en pågående strejk eller något politiskt, berättar Oliver.

Han tillägger att någon form av miljöaktion kan bli aktuell.

– Det är gött att ha en planet att ha sin LS på, det är en grundförutsättning.

Solveig Betné
Informationsorganisatör

Göteborgs LS vs. Västra Götalandsregionen

Stor arbetsköpare vill inte erkänna arbetsskada

De förnekar att de vållat en arbetsskada som orsakats under ombyggnation. Bristfällig riskbedömning och ett skyddsombud som inte har någon aning alls om det som skett, förrän facket hör av sig. Västra Götalandsregionen är motpart i ett avslutat ärende mot Göteborgs lokala samorganisation (LS).

Daniel Reuterskiöld fick diskbräck när han arbetade med att köra mat och tvätt i kulvertar under ombyggnationen av Östra sjukhuset i Göteborg. [Arbetsköparen](#) hade inte tagit hänsyn till hur förändringarna i arbetsmiljön skulle påverka arbetarna.

- Daniel beklagade sig många gånger till chefen och ingen annan ville göra jobbet. Han fick ta skitgöret. Chefen gjorde inget och han blev väldigt illa skadad, berättar Alexander Westberg i Göteborgs LS förhandlingskommitté.

När den interna logistiken inte kunde skötas som tidigare hyrdes en mindre lastbil in. När den skulle lastas stod den lutad vilket gjorde att det blev väldigt tungt att lasta och tömma den utan hjälpmedel.

- Daniel blev riktigt illa skadad och kommer inte kunna lyfta igen i sitt liv, enligt Alexander.

Alexander Westberg och Maria Sallin är med i Göteborgs LS förhandlingskommitté. De var med och förhandlade i fallet med Daniel Reuterskiölds arbetsskada. Foto: Solveig Betnér

FRÅN REHAB TILL UPPSÄGNING

Det första mötet om Daniels situation, den 5 maj 2023, handlade om Daniels rehabilitering och skedde utan honom själv och facket, för att han blivit kallad med endast en dags varsel. Arbetsplatsens HR-avdelning* och andra i ledningen beslutade själva att Daniel inte längre har någon arbetsförmåga.

Förhandlingskommittén i Göteborgs LS drogs in när Daniel hörde av sig och ville ha stöd i ett rehabsamtal. Maria Sallin som sitter i kommittén var med:

- Då förstod jag att det var starten på en uppsägningsprocess.

Enligt Västra Götalandsregionen (VGR) hade Daniel inte någon arbetsförmåga längre, vilket de ansåg vara undersökt av företagshälsovården. En fas i det är att se om det finns en annan arbetsplats i regionen som kan

*HR

Förkortning för human resources. Avdelning på arbetsplatser som har personalansvar. Vilka ansvarsområden som en HR-avdelning har kan dock variera mellan olika arbetsplatser. Det är vanligt att HR-personal är stöd till chefer i frågor som rör personal på en arbetsplats.

När Daniel Reuterskiöld arbetade på Östra sjukhuset i Göteborg under ombyggnationen fick han en ryggskada för livet. Foto: Marie Ullnert (före ombyggnationen)

passa den som inte längre kan utföra tidigare arbetsuppgifter.

- De har inte ansträngt sig för att försöka hitta något annat till Daniel. Utredningen blev klar på två veckor och han prövades inte mot de lediga tjänster som låg ute. VGR ansåg att den fasen var avslutad och då skickades uppsägningspapper genom post till medlemmen, berättar Maria.

Ärendet var mer komplext än vad hon trott och därför tog hon med sig en kamrat från förhandlingskommittén till nästa möte med arbetsköparen.

FÖRHANDLINGAR IGÅNG

Förhandlingskommittén i Göteborgs LS upplevde att arbetsköparen konstruerade en utredning om omplacering under tiden som förhandlingarna pågick.

- De hade en utredning på papper, men den var tom, berättar Maria.

En annan sak som arbetsköparen gjort fel var att inte meddela Daniels fackförening om hans situation. VGR påstod att de inte behövde det eftersom Göteborgs LS inte hade kollektivavtal med dem. Daniel och förhandlingskommittén beslutade sig för att begära att arbetsköparen skulle ogiltigförklara uppsägningen samt betala skadestånd.

- Sen blev det förhandling på förhandling. Det höll på i flera månader, berättar Maria.

Den 5 juni skedde en överläggning med de olika parterna.

- Den skedde på max 45 minuter. De ville att Daniel skulle säga upp sig själv och få en jobbcoach och omställningsstöd, förklarar Alexander.

ARBETSSKADAN FÖRNEKAS

Regionen i Västra Götaland vägrade till en början att anmäla Daniels skada till Försäkringskassan. [Arbetsmiljöverket](#) fick ingen anmälan alls. Alexander och Maria funderar på om det är en strategi från VGR centralt, att de har egna definitioner på vad som är arbetsskada eller inte.

- När vi satt i förhandling sa en förhandlingssekreterare från regionen "ni kan inte bevisa att det är en arbetsskada", trots att det framgår i Daniels vårdjournal, berättar Maria.

Hon fortsätter:

- Det är en väldigt allvarlig skada. Han fick gå hem direkt och blev akutopererad.

Daniels skada uppkom ett år innan uppsägningen skedde.

Alexander och Maria anser att det är anmärkningsvärt att en så stor arbetsköpare (ca. 50 000 anställda) som Västra Götalandsregionen betar sig så som de gjort i fallet med Daniels arbetsskada.

- Vi har lagt massor av tid på det här ärendet. Vi har lärt oss mycket kring arbetsmiljö. Arbetsköparna har försökt skrämja oss genom att rabbla AD-domar, berättar Alexander.
- Det hjälper inte att de kan mycket om de inte har rätt, säger Maria.

UTKÖP OCH SKADESTÅND

Västra Götalandsregionen har HR-avdelningar med mycket personal. Erfarna jurister var med under förhandlingarna.

- Det är konstigt att de har så stor kapacitet men inte kan göra riskbedömningar vid ombyggnad, tycker Maria.

Vid första överläggningen med motparten fick de höra att det har gjorts en central riskbedömning för ombyggnationen. I riskanalysen som finns på papper finns endast möjliga

konsekvenser som handlar om ökade kostnader, inget om hur arbetares hälsa skulle kunna drabbas.

Förhandlingarna avslutades med ett utköp på motsvarande 12 månaders lön till Daniel, samt skadestånd till fackföreningen.

- Vi kanske hade kunnat få något för förhandlingsvägran också, om vi fått upp det till Arbetsdomstolen (AD), men det är mycket jobb, en stor process, säger Alexander.

Maria tillägger att Västra Götalandsregionen hade kunnat sköta ärendet bra genom att låta Daniel utföra andra arbetsuppgifter, om de hade velat.

- Statistiken på arbetsskador i regionen ser nog bra ut eftersom de inte anmäler dem, avslutar Maria.

Solveig Betnér
Informationsorganisatör

**6:6 A - HÄNVÄNDELSE RÄTTEN

Skyddsombudet har rätt att skicka en anmälan till Arbetsmiljöverket om inte arbetsköparen vidtagit åtgärder som arbetarna anses vara nödvändiga för en god arbetsmiljö.

Detta görs enligt paragraf 6a, kapitel 6 i Arbetsmiljölagen (6 kap. 6a§ AML). Det kallas ofta för att göra en 6:6 a-anmälan. Sådant som anmäls kan till exempel vara att det inte görs något systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatsen; att det inte kontrolleras hur personalen mår eller att det finns lämplig skyddsutrustning m.m, att arbetspassen är för långa eller att vissa arbetsuppgifter inte fungerar att utföra för många timmar i sträck för arbetares hälsa.

Mer information finns på Arbetsmiljöverkets webbplats www.av.se. Sök på "6:6 a exempel".

I den 6:6a-anmälan som gjordes av Göteborgs LS regionala skyddsombud finns krav på åtgärder i arbetsmiljön. Bland annat:

- Att arbetarna ska rotera arbetsuppgifter för att enskild arbetare inte ska utföra de tyngsta arbetsuppgifterna själv. Detta arbetssätt har tidigare föreslagits av arbetsgruppen men ledningen vägrade att tillmötesgå förslaget.

- Se till att nya arbetare inte får "skitjobben" utan roterar på samma villkor som alla andra för att undvika skador.

- Att två personer utför de tyngsta förflyttningarna tillsammans.

- Att arbetsgivaren ser över rutiner för och kunskap om arbetsgivarens skyldighet att anmäla arbetsskada till både Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket.

Västra Götalandsregionens svar på detta bestod i stor del av att det inte längre är relevant för att ombyggnationen är klar.

Arbetsmiljöverket kan tvinga arbetsköpare att vidta åtgärder, och om det inte sker kan skadestånd krävas.

Flest anmälningar om diskriminering kommer från arbetslivet

Arbetslivet är det samhällsområde där Diskrimineringsombudsmannen (DO) tar emot flest anmälningar om diskriminering. Det visar en rapport från DO som släpptes i våras och sträcker sig mellan åren 2015-2022.

Det råder förbud för arbetsköpare att diskriminera arbetare, arbetssökande, praktikanter och inhyrd eller inlånad arbetskraft, enligt diskrimineringslagen.

DO tar emot anmälningar om diskriminering som har samband med någon eller några av de sju diskrimineringsgrunderna som är etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och ålder. Anmälningar om sexuella trakasserier ingår och kräver inte samband med någon diskrimineringsgrund.

En arbetsköpare som får veta att en anställd, praktikant eller inlånad arbetskraft utsätts för trakasserier i samband med arbetet är skyldig att utreda om trakasserier har ägt rum och i så fall agera för att få stopp på dem.

Anmälningar om diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet och kön är vanligare inom arbetslivet än inom andra samhällsområden. År 2022 inkom 922 anmälningar om diskriminering på arbetet till DO. 40 procent av anmälningarna hade samband med etnisk tillhörighet och 29 procent var kopplade till kön.

Illustration: Fanny Hökby

Har du blivit utsatt för diskriminering på arbetsplatsen eller i samband med att du sökt ett jobb?

Berätta för Syndikalisten!

Självklart är det okej att vara anonym.

Mejla till syndikalisten@sac.se!

1 maj med Göteborgs LS

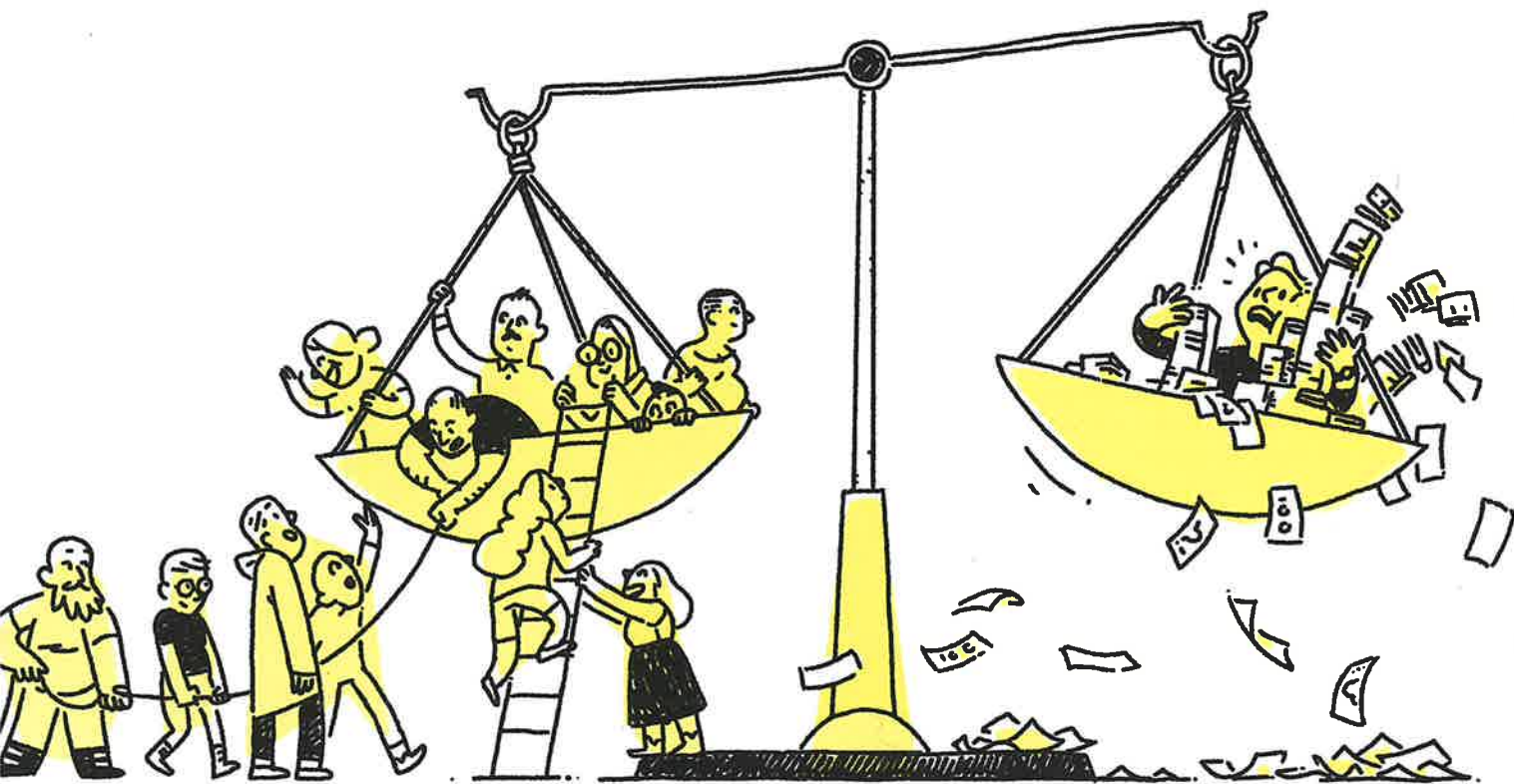
Samling 12:30 på Masthuggstorget
Demonstration till Bältespännarparken

Pressa chefen – ja, men hur då?

Del 1 av 3: Floran av påtryckningar

Säg att du och dina arbetskamrater har enats kring krav på förändringar av arbetsplatsen, men ledningen säger nej. Vad gör ni då? Det finns en rik flora med påtryckningar: protestlistor, kollektiv uppvaktning av chefen, maskning med mera. Men vad innebär metoderna, vad tillåter lagen och vilka motdrag kan arbetsköparen göra?

KOLLEKTIV STYRKA

När fackliga kamrater har bett mig förklara i en mening vad organisering innebär, så har jag sagt att organisering handlar om att kollegor utvecklar och använder sin kollektiva styrka på ett systematiskt sätt. Men vad menas med kollektiv styrka och vad innebär det att jobba systematiskt?

Kollektiv styrka kan beskrivas som förmågan att genomdriva krav trots arbetsköparens motstånd. Annorlunda uttryckt är styrka de anställdas förmåga att försvara och flytta fram sina positioner på bekostnad av

motpartens makt och intressen. Att utöva den kollektiva styrkan är helt enkelt att rikta påtryckningar mot arbetsköparen.

JOBBA SYSTEMATISKT

Systematisk organisering innebär att anställda jobbar efter en genomtänkt plan och helst ligger steget före arbetsköparen. Det är alltså motsatsen till att bara reagera på arbetsköparens dumheter och bara hemfala åt spontana protester.

Det är genom systematisk organisering som en liten grupp stridbara arbetskamra-

ter kan växa till en majoritet av personalkollektivet. Det är också genom att jobba systematiskt som anställda kan gå från att vinna små strider kring blygsamma krav till att iscensätta slagkraftiga påtryckningar för tuffare krav.

Det främsta verktyget för att lyckas är samtalet, alltså att organisatörer snackar med alla arbetskamrater, är goda lyssnare och jämkar ihop olika viljor till en gemensam linje. På SAC:s kurs i organisering får alla intresserade medlemmar lära sig att jobba systematiskt genom samtal. Jag vill också rekommendera *Organisatörens*

handbok från Federativs förlag.

Det kan ta lång tid för ett personalkollektiv bara att sätta ord på vad som behöver förändras på jobbet. Att sedan framföra gemensamma krav kan falla platt om kollektivet inte har en beredskap för att pressa ledningen till eftergifter. På följande rader tänker jag därför titta närmare på just påtryckningar.

FLORAN AV PÅTRYCKNINGAR

För att få ordning på floran av påtryckningar brukar jag dela in dem i fyra olika typer: moraliskt, psykologiskt, ekonomiskt och juridiskt tryck. Den här indelningen har varit uppskattad på fackliga kurser och i artikeln "Hitta alternativ till strejk" (*Arbetarens* nätupplaga 77/2021) av mig och Kristian Falk. Jag tar mig friheten att plankna från den artikeln här och lägger till exempel på påtryckningar. I *Arbetaren* belyste vi inte vad lagen tillåter, varför jag ska komplettera bilden på den punkten.

Moraliskt tryck

Att utöva ett moraliskt tryck innebär att personalen bearbetar chefernas vilja att göra rätt enligt chefernas egen moraluppfattning eller viljan att uppfattas som rättvisa i personalens ögon. Ett exempel är att ifrågasätta beslut på personalmötena. För att det ska bli något tryck krävs det givetvis att personalen talar samstämmigt mot ledningen.

En teknik som svenska syndikalister har utnyttjat är att se till att skriva minnesanteckningar på personalmötena. Till en början görs bara pliktskyldiga anteckningar. Men efter några möten tar sekreteraren initiativ till rådgivande omröstningar med handuppräkning. När det finns en tydlig majoritet i en fråga, kan sekreteraren fråga chefen: Tänker du köra över personalgruppen?

Ett syfte med det moraliska trycket kan vara att trycka till svinaktiga chefer och ge arbetskamrater upprättelse. Syndikalistiska

brevbärare i Stockholm gav under många år ut en tidning som delades ut gratis på arbetsplatserna. Ett av inlagen i tidningen var att chefer som behandlat arbetare illa hängdes ut och nämndes vid namn. I tidningen uppmärksammades också om ledningen ljugit inför personalen och brutit givna löften.

På spårvägen i Göteborg har syndikalister delat ut fackliga varningar till chefer som har behandlat kollegor illa. Det är egentligen bara arbetsköpare som kan utfärda varningar med någon rättslig status. Men det hindrar inte att fackföreningen ändå ger en skriftlig varning till chefer och gör varningen tillgänglig för alla anställda.

Det moraliska trycket blir ett slags skamsstraff för cheferna. Det händer givetvis att chefer inte bryr sig om att de uppfattas som orättvisa. Vissa har ingen skam i kroppen. Då biter inte det moraliska trycket, men kanske fungerar ett psykologiskt tryck.

Psykologiskt tryck

Det psykologiska trycket handlar om att trots allt skapa olägenheter för skamlösa chefer, att skapa en stress eller påfrestande situation för dem. I USA praktiseras en metod som kallas "march on the boss". Det innebär att en personalgrupp snackar ihop sig kring ett krav i en sakfråga och sedan överrumplar berörd chef, exempelvis genom att stövla in på kontoret. Syftet är att förmå chefen att acceptera kravet och meddela hur och när kravet kommer att infrias. Metoden lärs ut av IWW och Labor Notes.

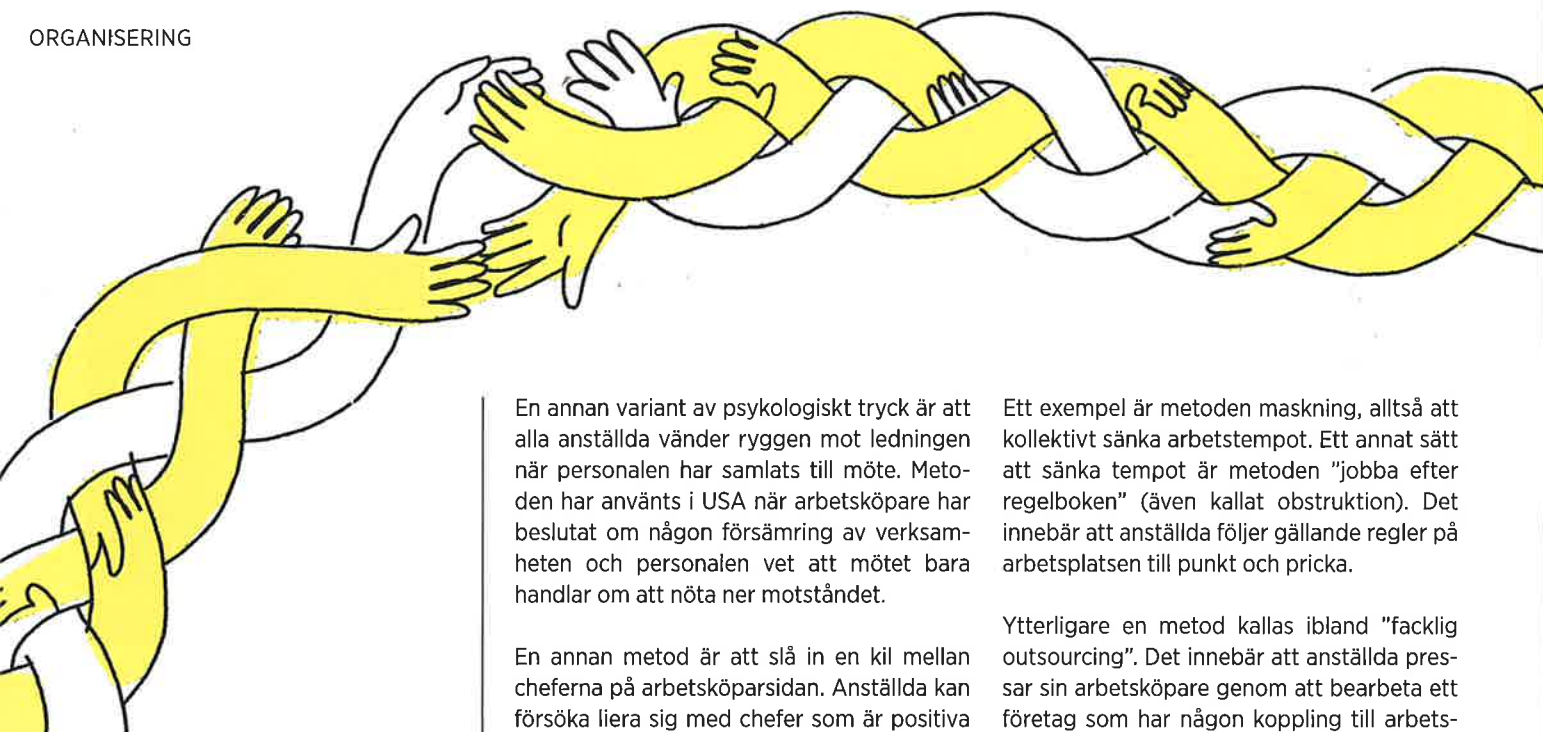
En annan metod är att tillverka "pins" eller klistermärken med raka budskap i sakfrågor som drivs på arbetsplatsen. Några tänkbara budskap är "Anställ fler", "Högre OB-tilllägg", "Skrota stämpelklockan" och "Installera ljuddämpande plattor". Dessa kan bäras på arbetskläderna eller sättas på dörrarna till arbetsrummen (beroende på hur arbetsplatsen ser ut).

Organisatörens handbok är den svenska översättningen av Labor Notes framgångsrika bok *Secrets of a successful organizer*. Utgiven av SAC:s bokförlag Federativs.

Inom projektet En väg framåt har SAC tagit fram lathundar för organisering där det finns tips och trix samt frågor som kan leda er framåt i organiseringen på arbetsplatsen. Lathundarna är tänkta att användas tillsammans med *Organisatörens handbok*. Lathundarna kan beställas genom bestallning@sac.se eller användas digitalt. De finns på sac.se/informationsmaterial

En annan variant av psykologiskt tryck är att alla anställda vänder ryggen mot ledningen när personalen har samlats till möte. Metoden har använts i USA när arbetsköpare har beslutat om någon försämring av verksamheten och personalen vet att mötet bara handlar om att nöta ner motståndet.

En annan metod är att slå in en kil mellan cheferna på arbetsköparsidan. Anställda kan försöka liera sig med chefer som är positiva till personalens krav mot negativa chefer. Personalen kan också uppvakta högre chefer för att förmå dem att pressa lägre chefer eller liera sig med lägre chefer mot högre.

Ytterligare en variant av psykologiskt tryck är att distansera sig från ledningen. Arbetarna låter cheferna förstå att de inte vill ha med cheferna att göra förrän de har tagit sitt förnuft till fånga. Några exempel är att arbetare byter bord i matsalen så fort en chef sätter sig hos dem, att bojkotta firmafesten och ordna julbord utan cheferna.

Ekonomiskt tryck

Ekonomiskt tryck innebär att personalen sänker arbetsköparens intäkter eller driver upp kostnaderna, men inte bara det. Det kan också innebära att arbetare kastar grus i ledningens maskineri, utsätter en chef för risken att avsättas uppifrån, utsätter arbetsköparen för risken att förlora en affärspartner eller att varumärket exponeras. Hur kan det gå till?

Ett exempel är metoden maskning, alltså att kollektivt sänka arbetstempot. Ett annat sätt att sänka tempot är metoden "jobba efter regelboken" (även kallat obstruktion). Det innebär att anställda följer gällande regler på arbetsplatsen till punkt och pricka.

Ytterligare en metod kallas ibland "facklig outsourcing". Det innebär att anställda pressar sin arbetsköpare genom att bearbeta ett företag som har någon koppling till arbetsköparen. En lämplig situation kan vara när en facklig konflikt uppstår på ett städföretag som anlitas av andra företag. Ledningen för städföretaget kan bli pressad av ett fackligt varsel om att informera kundföretagen.

På städföretaget Perfect Maid i Göteborg har arbetarna med framgång testat facklig outsourcing. Kundföretagen informerades om arbetarnas undermåliga villkor och uppmanades att kritisera arbetsköparen. De kundföretag vars chefer inte uttalade stöd för arbetarna blev föremål för punktstrejker.

Kampen inne på en arbetsplats kan kompletteras med en mediastrategi. Det är ett sätt att exponera varumärket och även enskilda beslutsfattare. Ibland kan det vara så enkelt som att skicka ett utkast till pressmeddelande till högsta chefen. Jag har suttit i ett par förhandlingar om diskriminering i kommunal och statlig sektor. När de chefer vi mött varit omedgörliga, så har det ibland lossnat då chefernas chef har fått ett utkast till pressmeddelande.

En mediakampanj ska dock helst vara av större omfattning och noga förberedd. Det är viktigt att arbetarna förfogar över sina egna informationskanaler för att upplysa allmänheten. Det går givetvis att skicka pressmeddelanden till stora etablerade medier, men det bör inte vara den enda kanalen.

Även detta häfte om organisering på arbetsplatsen är baserat på boken *Secrets of a successful organizer*.

Liten och smidig.
Ca.11 x 15 cm. 27 sidor.

Beställ från SAC eller ladda ned som pdf:
sac.se/informationsmaterial

Nyhet! Ord som är understrukna förklaras i en ordlista på sida 41.

De mest kända formerna av ekonomisk påtryckning är strejker och blockader. Medan strejk vanligtvis innebär att personalen lägger ned allt arbete, så innebär blockad att anställda vägrar utföra vissa moment av arbetsprocessen eller att arbetsköparen förvägrar ny arbetskraft. Det sistnämnda kallas nyanställningsblockad. Det är en vädjan om solidaritet till arbetssökande att inte ta jobb när konflikten pågår.

Ibland räcker det att hota med en stridsåtgärd. Norrköpings lokala samorganisation (LS) drev in löneskulder från en restaurangägare genom hot om att kalla till medlemsmöte om indrivningsblockad.

En metod som kallas "god strejk" eller "god blockad" har förekommit i tjänstesektorn. Det innebär att de anställda ger brukar- eller konsumentensidan en bättre eller billigare service på arbetsköparens bekostnad. Det kan exempelvis ske genom att personalen bara utför kundnära arbete och låter andra arbetsuppgifter ligga.

Juridiskt tryck

Det juridiska trycket kan bli aktuellt när arbetsköpare bryter mot lagar och avtal. Det juridiska trycket utövas under hotet om

att gå till domstol eller på annat sätt gå via statsmakten, exempelvis begära inspektion från Arbetsmiljöverket. Det juridiska trycket är egentligen en kombination av moraliskt, psykologiskt och ekonomiskt tryck – med tillägget att man använder statsmakten (eller hotar med att göra det).

Det juridiska trycket utövas främst genom civilrättsliga kanaler. Fackföreningen begär då förhandling i en rättstvist med stöd av paragraf 10 i medbestämmandelagen (tvis- teförhandling). Fackföreningen kräver att en viss regel ska följas under hot om skadestånd och ytterst stämning till Arbetsdomstolen (eller ibland tingsrätt). Ett generellt råd är dock att försöka undvika domstol och istället lösa tvister i förhandling. Det juridiska trycket bör också kombineras med andra typer av påtryckningar.

Utöver de nämnda påtryckningarna har skyddsombud en värdefull verktygslåda. Skyddsombud kan exempelvis kräva att arbetsköpare undersöker och åtgärdar brister i arbetsmiljön, genom en så kallad 6:6a-anmälan (Läs på s.8). Skyddsombud har rätt att stoppa arbete som innebär omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa.

I artikelseriens andra del tar jag upp vilka påtryckningar lagen tillåter och under vilka omständigheter.

Rasmus Hästbacka
Facklig samordnare
Illustrationer av Iso Lindh

Aktuella rättsfall

GÖTEBORGS LS ./ DAGAB INKÖP & LOGISTIK AB

Dagab driver ett lager i Göteborg. En medlem blev nyligen avskedad efter att ha besökt sin far, mor och minderåriga syskon i Saudiarabien. Medlemmen reste dit för att stötta mor och syskon mot en våldsamt far. Det enda som påminner om laga grund för avsked är att medlemmen var ogiltigt frånvarande från arbetet tre timmar under vistelsen i Saudiarabien. Göteborgs lokala samorganisation (LS) har stämt arbetsköparen och yrkar ogiltigförklaring av avsked och skadestånd. Skriftväxling pågår mellan parterna i skrivande stund.

GÖTEBORGS LS ./ SKORPION TRANS AB

Bolaget Skorpion trans AB driver lastbilstransporter. Två medlemmar i Göteborgs lokala samorganisation (LS) har inte fått ut all lön de har rätt till. Som ett led i att organisera fler lastbilschaufförer i Göteborg med omnejd, har Göteborgs LS stämt arbetsköparen, yrkar lön och skadestånd. Göteborgs LS har ansökt om och beviljats central rättshjälp från SAC fram till och med muntlig förberedelse. Arbetsdomstolen hanterar den ena medlemmens ärende och Göteborgs tingsrätt hanterar det andra ärendet.

Driftsektionen på SLU i Uppsala Sprider kunskap och hopp

Jamie Kurén Weldon och Alexandra D'Urso är två av fyra medlemmar i Sveriges Lantbruksuniversitets (SLU:s) driftsektion. Den bildades sommaren 2023 och tillhör Uppsalas lokala samorganisation (LS). Syndikalisten träffar dem i ett videomöte i mitten av februari.

Varför startade ni driftsektionen?

– Jag vill vara med i ett fack som strider när det behövs, svarar Alexandra.

– Jag har alltid känt att det är bra att vara med i facket, men det är viktigt att vara med i ett fack som reagerar, svarar Jamie och tillägger skämtsamt:

– Istället för ett fack som skickar erbjudanden på billiga försäkringar.

I den stora organisation som SLU är kan en del problem vara svåra att lösa.

– Det kan kräva att personer på olika nivåer engagerar sig. Och när sådant inte fungerar uppåt i organisationen då är det a och o att ha kamrater i facket att bolla med, enligt Alexandra. Och att fråga "hur upplever ni saker" för att vissa problem inte är avvikande. Alexandra menar att det ofta finns mönster i det som arbetarna på SLU upplever som orättvist.

Jamie flikar in att det inte är ett konkret fackligt ärende för deras driftsektion.

Det fick bli en skärmbild eftersom det känns representativt för sektionen. Oftast är det så de träffas för att det är svårt att få ihop möten annars.

– Och det spelar ingen roll. Vi är arbetskamrater och kan prata igenom och bolla saker mellan varandra, förklarar han.

Andra fack har inte varit behjälpliga när personalen har behövt stöd.

– Det finns många medarbetare som inte pratar svenska och som inte kan sina rättigheter, vilket gäller för många som kan svenska också. Det finns en sårbarhet när kunskapen inte finns. Vi vill nå ut till dem som inte har tillgång till information, berättar Alexandra.

Hon berättar också att driftsektion på SLU i Uppsala har tagit fram ett flygblad på engelska om diskrimineringslagen och ska försöka värva folk.

– Vi vill visa att det finns alternativ. Vi har en Facebooksida, men inget mer än så länge.

Inom SLU, som finns på flera orter i Sverige, finns arbetare inom flera olika yrken. Jamie arbetar med forskning kring luftförorenings påverkan på växter. Alexandra är pedagogisk utvecklare och arbetar med administration och kurser för personal.

”Vi är arbetskamrater och kan prata igenom och bolla saker mellan varandra”

”Vi vill visa att det finns alternativ”

Vad är bra med ert arbete?

– Jag har fantastiska kollegor och fantastiska lärare jobbar här. Många vill mycket och brinner för undervisning och forskning. Det är inspirerande och ger energi. SLU har länge haft starka kopplingar till Latinamerika och Afrika, även några länder Östasien. Det sker mycket utbyte och det är också spännande, svarar Alexandra.

– Att få träffa andra engagerade människor som vill göra världen bättre på något sätt, svarar Jamie.

Vad är sämre på arbetsplatsen?

– En sak som har uppmärksammats en del är, att inom vissa forskningssektorer finns en väldigt nära koppling till industrin, till exempel skogsindustrin, svarar Jamie.

”Internationell arbetarsolidaritet betyder något på riktigt”

Han förklarar att det finns en sorts konflikt mellan dem som jobbar med biologisk mångfald i skogen och de som håller på med produktion.

– Jag minns ett fall med en veterinärstudent som fick utskällning för att ha skrivit en debattartikel, tillägger Jamie.

– Det är för långt distans mellan ledningen och oss som jobbar på golvet, svarar Alexandra.

De flesta av de som arbetar på SLU tillhör ett fack som är anslutet till SACO, Sveriges akademikers centralorganisation. När Alexandra var medlem i ett av deras fackförbund upplevde hon att det var svårt att få stöd.

– Den som skulle ha koll på arbetsmiljöfrågor menade att sådant som bara drabbade kvinnor inte skulle presenteras som genusfrågor. Jag tänkte "hur gör jag det när det är något som bara drabbar kvinnor", berättar Alexandra.

Hon upplever att det är tydligt i SAC att sådant som hon själv tycker är självklart inte behöver ifrågasättas.

– Vi ska agera mot rasism, inte tolerera könsdiskriminering eller diskriminering mot hbtqi-personer. Internationell arbetarsolidaritet betyder något på riktigt, tillägger Alexandra.

Känns det lätt att prata om fackliga frågor på jobbet?

– Jag vet inte om det finns så mycket intresse, svarar Jamie. Vi som är forskare jobbar ganska oberoende av varandra och är ansvariga för att leta egna forskarpengar. Det skapar en del konkurrens. Det är en knepig arbetsplats på det sättet och skapar en del osäkerhet. Hur anställningen ser ut kan påverka hur mycket de anställda vågar ta upp upplevda problem jobbet.

– I administrationen tas det ofta in projektanställda, tills en blir "inlasad". Det kan ta tid att få tillsvidareanställning, som jag har. Jag har en trygghet som gör att jag kan vara utmanande.

Innan Alexandra fick den tryggheten fanns inte modet att ställa lika mycket frågor.

– Det är lite motsats till organiseringen i facket, att vi förstärks i individualismen, tillägger hon.

Finns det andra aktiva fackklubbar på er arbetsplats?

– Flera utländska forskare har startat en lokal klubb genom SULF (Sveriges universitetslärare och forskare). De adjungerade mig till deras klubb. Jag förklarade att "jag kan inte var mer än ett bollplank för er". De forskarna har också det här med instabil finansiering och de har inte en negativ syn på SAC. De vill göra arbetsvillkoren bra, det är väldigt positivt. De är det näst största facket på SLU, men inte så stor del är aktiva.

Veterinärförbundet har också medlemmar på SLU och har haft stora problem på djursjukhuset.

– Jag har pratat med de också, säger Alexandra och tillägger att de känner tillit till varandra.

De lokala klubbarna som tillhör förbunden i SACO kan inte förhandla själva:

– Men de kan göra mycket i en lokal klubb, förklarar Alexandra. Vi kan ge varandra hopp och styrka. Det spelar roll!

Solveig Betné Informationsorganisatör

VAD ÄR EN DRIFTSEKTION?

En driftsektion är en lokal fackförening för alla yrken på en arbetsplats utom för cheferna.

De kallas driftsektioner för att visionen är att vi arbetare ska överta driften av arbetsplatserna – vi som utför jobbet borde vara de som bestämmer.

Alla driftsektioner beslutar över sin egen verksamhet men backas självklart upp av resten av vår organisation. När flera driftsektioner inom samma bransch vill samarbeta och stärka varandra bildar de ett syndikat.

Svaret kommer från Frågor och svar-sidan på SAC:s webbplats, sac.se/faq.

SLU Ultuna i Uppsala. Foto: Mark Harris SLU

Sveriges arbetares a-kassa 70 år

Mellan rörelse och stat

Del 2: A-kassor banade väg för fackliga strategier

Innan riksdagen 1934 beslutade om att införa det så kallade Gentsystemet (läs i *Syndikalist* 4/2023) var arbetslöshetsförsäkring en renodlad facklig angelägenhet, utom statlig kontroll förankrat i civilsamhället. När fackföreningsrörelsen åren kring sekelskiftet 1900 förstärktes genom landsomfattande förbund präglades de i hög grad av mutualism*. Olika former av självhjälpssystem växte fram, ofta med modell från de reshjälps- och sjukkassor som hantverkare och gesäller skapat.

Särskilt reshjälpskassor var föregångare till arbetslöshetskassor, och lade ofta grunden till de första fackföreningarna. Svenska Typografförbundet, typograferna, var helt klart pionjärer, när de 1883 beslutade att ersätta de lokala reshjälpskassorna med en landsomfattande kassa. 1888 bildades förbundet och två år senare blev reshjälpskassan en integrerad del av det nya förbundet.

1892 beslutade förbundsstyrelsen att omvandla reshjälpen till arbetslöshetsunderstöd. Därmed blev typograferna den första fackförening som i stadgar reglerade utbetalning av arbetslöshetsunderstöd till medlemmarna.

I denna artikel ska jag uppmärksamma hur detta initiativ blev en facklig modell, och hur denna typ av arbetslöshetskassor integrerades i registerverksamhet. Jag kommer att luta mig mot ekonomihistorikern Per Gunnar Edebalk, som är den ende som skrivit seriöst om arbetslöshetsförsäkringens historia.

Det är anmärkningsvärt att fackliga jubileumsskrifter med få undantag osynliggör de fackliga självhjälpssystemen före 1935. Även forskare ger sällan mutualistiska praktiker och rörelsesocialistiska** strömningar uppmärksamhet och ser dem som försumbara. Detta trots att de i många fall präglat fackföreningsrörelsen fram till andra världskriget.

KÄMPIG PERIOD

Före storstrejken 1909 hade 9 förbund startat kassor baserade på självhjälp. Med drygt 56 000 medlemmar utgjorde dessa förbund cirka en fjärdedel av LO. Det fackliga nederlaget och lågkonjunktur bromsade bildandet av nya kassor. Fyra förbund hade beslutat starta kassor, men det dröjde till 1912 innan nya kassor startade.

Med lärdomar från existerande kassor och god efterfrågan på arbetskraft bildade sammanlagt 11 förbund kassor fram till 1920. (Vid denna tidpunkt existerade även några kassor inom förbundet som stod utanför LO.) Åren 1912-1920 var alltså den mest expansi-

va perioden. Nära hälften av alla medlemmar i LO ingick i detta mutualistiska system när efterkrigsdepressionen återigen hämmade tillväxten.

Fram till riksdagsbeslutet 1934 startades endast fyra nya kassor. Det var alltså 24 LO-förbund som hade att ta ställning till om de skulle ansluta sig till Gentsystemet. En process som inte blev så smidig som lagstiftarna tänkt sig. (Det ska vi återkomma till i en senare del av artikelserien.)

Existerande kassor fick kämpa med hög arbetslöshet under större delen av mellankrigsperioden. De flesta förbund tvingades strama upp ersättningsvillkoren, med längre karens och kortare ersättningsperioder samt lägre understödsbelopp. Under den konfliktfyllda mellankrigstiden hade arbetslöshetskassorna en roll jämförbar med strejkkassorna. Edebalk har beräknat att utbetalda arbetslöshetsersättningar utgjorde 44 procent av de 24 förbundens totala utgifter perioden 1921-1934.

* MUTUALISM

Begreppet mutualism myntades av Pierre-Joseph Proudhon, och innebär i korthet att arbetare startar kooperativa företag, banker och försäkringslösningar. Alltså skapandet av strukturer inom det befintliga samhället, som skulle bära upp det socialistiska samhället. Detta perspektiv präglar den nionde punkten i 1952 års principförklaring:

”Syndikalismen medverkar till ett kooperativt näringsliv i socialistisk mening och syftar till bildandet av internationella federationer mellan producentkooperativa företag som en första ansats till framtidens frihetliga socialism. Syndikalismen betraktar alla former av kooperativ verksamhet, även böndernas och självständiga yrkesutövares samverkan, som icke exploaterar annan arbetskraft eller åsidosätter den sociala solidariteten, som ett led i utvecklingen mot ett samhälle där alla är befriade från obehörigt ekonomiskt beroende och där alla ändamålsenliga former av inbördes hjälp samordnas efter federalistiska principer. Syndikalismen betraktar också konsumentkooperationen som ett användbart medel i kampen mot nationella och internationella monopol.

Syndikalismens produktionsordning innebär den industriella demokratis fullständiga förverkligande och SAC deltar därför, som en strävan mot detta mål, medelst direkta fackligt-industriella åtgärder i varje verksamhet som syftar till medinflytande åt arbetarna i privata, kommunala, statliga eller konsumentägda företag. Syndikalismen avser därför också att ge den partiella industriella demokratin en socialistisk inriktning, med tanke på att produktionsmedlens förvaltning skall övertas av samtliga sysselsatta.”

**RÖRELSESOCIALISM

Begreppet rörelsesocialism myntades av statsvetaren Mats Dahikvist och refererar till att arbetare skapar institutioner i civilsamhället som är självständiga gentemot staten. Hit hör kooperativ, fackföreningar och självhjälpsskassor men även exempelvis hyresgästföreningar och Folkets Hus. Wikipedia har en bra introduktion till begreppet.

SAAK

SAAK

FACKLIG STRATEGI OCH KASSABILDNING

Arbetslöshetskassornas försäkringsmässiga uppbyggnad syftade till att värva nya medlemmar och förstärka fackföreningarna. Edebalk har i sin forskning visat att de nio förbund med arbetslöshetskassor drabbades mindre av storstrejken 1909. Det var övriga förbund som främst tappade medlemmar.

Kassorna fick successivt en mer uttalad lönepolitisk funktion. Typograferna blev drivande i denna utveckling, tillsammans med Metall, intressant nog med registerverksamhet, som var stadgereglerad med arbetsansivning-/förmedling och platskontroll. Å ena sidan knöts medlemmar till förbundets förmedling av arbeten, ofta avdelningsvis organiserade. Och å andra sidan var medlemmen skyldig att via klubb/avdelning informera sig om löneläget innan hen sökte kondition (som det ofta hette) på en ny arbetsplats.

Platskontrollen vilade på att klubbar och avdelningar rapporterade in löneläget, så att förbunden kunde bokföra samlad statistik. Alltså samma ingredienser som registerverksamheten rallare (och senare skogsarbetare) tillämpade inom lokala samorganisationer (LS) av SAC. Typograferna försökte upprätthålla platskontroll ända in på 1980-talet.

1935 skapades den statligt reglerade Arbetsförmedlingen.

Individuella löneaktioner – i samordnad form I typografernas fackliga strategi ingick så kallade individuella löneaktioner, som de organiserade med framgång särskilt i slutet av 1910-talet. Syftet var att kompensera för

dyrtiden, och aktionerna innebar massupp-sågningar och blockader mot arbetsköparna.

I Stockholm, där tryckeribranschen var omfattande, hade omkring 700 medlemmar i slutet av februari 1918 anmält till avdelningens platsbyrå att de sagt upp sig och sökt kondition på andra arbetsplatser. Dessa aktioner backades upp av arbetslöshetskassan, eftersom förbundet själva definierat begreppet ”lämpligt arbete” i stadgarna.

Metall använde också sin kassa lönepolitiskt, vilket krävde årliga subventioner av arbetslöshetskassan. Under arbetslöshetsperioden 1921-1934 var Metall tvungna att genomföra stora överföringar (med undantag för år 1929) från förbundets ekonomi. Typograferna genomförde ofta så kallade uttaxeringar, då medlemmar fick betala in engångsbelopp utöver ordinarie medlemsavgift.

Det är svårt att belägga förekomsten av individuella löneaktioner och hemliga blockader i andra förbund. Det var inget som det skröts om i förbundstidningar eller verksamhetsberättelser, men det går i viss mån att avläsa i klagomål som arbetsköpare offentliggjorde. Dessa (hemliga) aktioner var dock inte lika omfattande som hos typograferna.

TYPOGRAFERNA SOM LEDFYRAR

Typografförbundet hade redan på 1890-talet stadgereglerat arbetsansivning och platskontroll. Och vid förbundsstyrelsen 1918 slog förbundet fast att det var varje medlems plikt att söka ny kondition först när man kontaktat förbundets platsförmedling.

Vid LO-kongressen 1922 framhöll förbundets förtroendeman Sigvard Cruse att arbetslöshetskassor var en viktig beståndsdel i denna fackliga strategi:

”Om vi ha en god arbetslöshetsförsäkring inom våra organisationer, kunna vi säga till medlemmarna, att de icke skola låta förmå sig att på grund av arbetslöshet taga arbete till oskäliga priser. De kunna erbjudas arbetslöshetsunderstöd och vi kunna på så sätt hålla uppe lönerna även individuellt. Det är viktigt ur klasskampssynpunkt, att våra arbetslöshetskassor bibehållas.”

Vid denna kongress föreslog 37 avdelningar inom 14 förbund i en gemensam motion en samordnad registerverksamhet inom LO. Efter en livlig debatt blev det votering, där Landssekreterariats utlåtande om avslag fick 127 röster medan motionen fick 88 röster. Avslaget innebar dock inget förbud mot den i förbunden existerande registerverksamheten. Den bekämpades i andra former.

Minoritetsförslaget hade en viss syndikalistisk anstrykning, genom att man förespråkade register organiserat över branschgränserna genom FCO (Facklig Centralorganisation). Alltså det samarbetsorgan på lokal nivå som på vissa orter inkluderade också LS, innan LO bannlyste tvärfackligt samarbete med syndikalister.

UNGSOCIALISTEN EMIL MALMBORG

I typografernas förbundsledning var Emil Malmberg (som var ungsocialist) en av de främsta registerförespråkarna. I broschyren Registret: Ett modernt vapen i vår fackliga kamp, utgiven 1920, hävdade Malmberg att de bindande kollektivavtalen "hastar mot sin grav". Med registrets utbredning skulle "förödande" strejker bli sällsyntare.

Malmberg betonade att fackföreningarnas "fulla utnyttjande av individernas slagkraft" var något helt annat än ett på missnöje vilande byte av arbetsplats. Organiserad arbetsförmedling och lönestatistik skulle bidra till "en effektiv kontroll av arbetsmarknaden" istället för "detta planlösa sökande" efter ny

kondition. En utförlig lönestatistik var användbar gentemot arbetsköparna, men även för att internt kommunicera lönenivån bland medlemmarna.

Malmborgs broschyr är ett tydligt exempel på att registret även hos typograferna hade ett strategiskt perspektiv. Med "löneslaveriets avskaffande" som mål gällde det att bryta upp från skråandan med en på klassolidaritet grundad "omorganisering efter industriförbundsprinciper". Det var en uppfordrande facklig uppgift att "praktiskt överflytta socialismen på verklighetens mark".

Emil Malmberg. Från portrattarkiv.se

Malmborgs perspektiv går knappast att skilja från de riktlinjer som Frans Severin, Rudolf Holmö och Edward Mattson presenterade i sina texter (se artikelserien om 1922 års SAC-kongress, Syndikalisten 2/2022-2-2023).

INTEGRATION OCH MARGINALISERING

I nästa del av artikelserien ska vi fördjupa oss i den politiska debatt som föregick 1934 års riksdagsbeslut. Inte minst motståndet från högerpartiet, som fokuserade på kopplingen mellan arbetslöshetskassa och registerverksamhet.

Tabellen speglar hur denna koppling såg ut. Ekonomihistorikern Berit Bengtsson har kartlagt att 33 fackförbund införde stadgar om arbetsansvisning perioden 1880-1939, varav

hela 27 förbund före 1920. Av de 32 fackförbund som infört stadgar om platskontroll hade endast 8 tillkommit före 1920. Övriga 24 förbund stadgereglerade platskontroll först under mellankrigstiden.

I tabellen framgår årtal för beslut och bildande av de 24 kassor som startats av förbund inom LO, samt årtal då stadgar för arbetsansvisning och platskontroll antagits i förekommande fall, som rörelsesocialistiska verktyg i den fackliga vardagen.

Som nämndes i förra artikeln krävdes modifieringar för att locka LO-förbund att ansluta sig till Gentsystemet. Det dröjde till åren kring 1950 innan integrationen var fullbordad. Tillsammans med andra institutionella förändringar som 1928 års arbetsmarknadslag, Huvudavtalet 1938 och LO-kongressen 1941 medförde den statligt reglerade arbetslöshetsförsäkringen att rörelsesocialismen marginaliserades. Vi kan kalla det att manöverutrymmet i civilsamhället blev begränsat, fiktivt för självständig arbetarkamp.

Kristian Falk
Enköping-Heby LS

Tabell Fackliga kassor innan 1934

	Startår för fackliga a-kassor	A-kassor som gick in i Gentsystemet	Stadgar för arbetsansvisning	Stadgar för platskontroll
Tobaksarbetarna	1890	1954		1930
Bleck & Plåt	1897	1941	1890	1930
Metall	1897	1942	1890	1920
Hattarbetare (Beklädnads 1933)	1903	1935	1890	1920
Litograferna	1904	1960	1900	1920
Bokbindarna	1907	1942		1910
Träarbetare (Byggnadsträ 1924)	1907	1947	1880	1890
Bryggeriindustriarbetarna	1914	1942		1930
Målarna	1916	1943	1880	
Sadelmakarna & Tapetserare	1917	1935		
Hotell & Restaurang	1920	1942	1910	
Försvarsverkens civila	1923	1941		
	Antal:	24	11	13
			16	

KOMMENTARER TILL TABELLEN

Den första kolumnen anger startår för de 24 arbetslöshetskassor som startade i fackliga regi fram till 1934. I den andra kolumnen kan vi se att endast 11 av dessa lät sig integreras i Gentsystemet före 1941. Det årtal då riksdagen beslutade om mer sockrade villkor, vilket resulterade i att ytterligare nio förbund (inklusive De Förenade förbunden) lade ned sina självständiga kassor. (I en kommande artikel ska vi bekanta oss med motståndet mot att inordna verksamheten i det statligt reglerade systemet.) Den tredje och fjärde kolumnen anger år då förbund antagit stadgar för arbetsansvisning respektive platskontroll.

Det dröjde alltså till 1920 innan platskontroll etablerades på bred basis. Fram till denna tidpunkt hade endast tre förbund stadgar om platskontroll. Medan stadgar om arbetsansvisning antagits av 13 förbund fram till 1910, varav 11 fram till sekelskiftet. Noteras bör att bildandet av arbetslöshetskassa regelmässigt kom några år efteråt, vilket indikerar en höjd facklig ambitionsnivå – som i många fall kulminerade med antagande av stadgar om platskontroll.

Nyhet! Ord som är understrukna förklaras i en ordlista på sida 41.

”Organisationens bästa tider präglades av en lyckad koppling mellan fackligt och politiskt arbete”

I SAC:s medlemsforum finns en tråd med namnet ”Om förhållandet mellan anarkism och syndikalism/anarkosyndikalism”. I tråden beklagar Kristian Falk att det ”råder tystnad” om hans historiska artiklar om SAC och syndikalismen.

Kristian hänvisar till följande artiklar: En serie om SAC:s kongress år 1922 som publicerades i *Syndikalisten* (2/2022-2/2023). En artikel om den så kallade *Amiensdeklarationen* (ett viktigt dokument i syndikalismens historia, antaget av franska CGT år 1906), publicerad i *Arbetaren* år 2006 och återpublicerad i *Arbetarens 100-årsbok* och ett debattinlägg från år 2012 i Stockholms LS dåvarande tidning *Organisera*.

Jag förstår att det är tråkigt om ens artiklar bemöts med tystnad. Men i en organisation där till och med agitatorer har svårt med att locka medlemmar är det inte så konstigt att få vill ge sig in i debatter om vad som ska eller gjordes för hundra år sedan. Vi måste vara ärliga: för att tycka att det är kul krävs det folk som är lite nördigt lagda. Tur att jag är det, och att jag, som förtroendevald funktionär, har tid att ge mig in i sådana debatter. Därför får Kristian nu ett svar.

”Kristian har gjort stora insatser som SAC:s inofficiella hushistoriker. Det förtjänar han en eloge för”

Kristian har gjort stora insatser som SAC:s inofficiella hushistoriker. Det förtjänar han en eloge för. En central aspekt i nästan alla hans texter är att *anarkismens* inflytande på syndikalismen överskattas. Detta inflytande är enligt Kristian en ”myt” som måste knäckas. Problemet är att Kristians argumentation strider mot det som inom filosofin kallas för ”Humes lag” efter den skotska filosofen David Hume (1711-1776). Hume förklarade att det aldrig är rättfärdigt att säga att något borde vara på ett visst sätt bara för att det var på ett visst sätt.

Motsatsen stämmer lika mycket: det är aldrig rättfärdigt att säga att något är på ett visst sätt bara för att vi tycker att det borde vara på ett visst sätt. Det är exempelvis fullständigt rättfärdigt att säga att syndikalismen skulle må bra av att klippa sina band till anarkismen, men det blir fel när en påstår att dessa band aldrig fanns.

Enligt Kristian ska klasskampen stå i syndikalismens centrum. Fint. Men klasskampen utanför politiska partier och parlament har alltid präglats av anarkistiska principer. Den revolutionära syndikalismen, som SAC är historiskt sett en del av, uppstod i denna kontext.

Kristian menar att det var mest ”borgerliga historiker” som betonar kopplingen mellan syndikalismen och anarkismen (tillsynes för att diskreditera syndikalismen). Men Lucien van der Walt och Michael Schmidt, som har kallat syndikalismen för en ”variant” av anarkismen i boken *Black Flame: The Revolutionary Class Politics of Anarchism and Syndicalism* (2009), är inte borgerliga historiker. De har varit aktiva i klasskamporganisationer i Sydafrika i många år. (Michael Schmidt har sedan dess visat sig vara en mycket tvivelaktig person, men det är en annan historia.)

Kristian kritiserar Emma Goldman för att hon kallade syndikalismen för ”anarkismens ekonomiska uttryck”. Men där finns det ett missförstånd. Goldman såg inte, som Kristian påstår, syndikalismen som ett ”passivt bihang till anarkismen”. Goldman menade bara – precis som van der Walt och Schmidt – att syndikalismen och anarkismen delade samma värdegrund. Det blir tydligt om vi citerar hela det relevanta stycket från Goldmans

artikel ”*Syndicalism: The Modern Menace to Capitalism*” (1913), som, för övrigt, är inget annat än en hyllning till syndikalismen. Goldman skriver såhär:

”*Syndikalismen är i grunden anarkismens ekonomiska uttryck. Det förklarar varför det finns så många anarkister i den syndikalistiska rörelsen.*”

Det finns också ett missförstånd när det gäller Kristians kritik av Errico Malatesta. Kristian skriver att ”Malatestas syn på fackföreningar påminner om bolsjevikens Lenins ståndpunkt att klassmedvetenhet endast kunde tillföras ’utifrån’”. Det är inte sant (och dessutom förolämpande). Malatestas skepsis angående syndikalismen hade ingenting att göra med att arbetarklassen inte kunde skapa en revolutionär rörelse av egen kraft. Men Malatesta var rädd för att fackföreningar med anarkistiska principer (alltså syndikalistiska fackföreningar) skulle splittra arbetarklassen.

Om politiskt medvetna och revolutionära arbetare skulle samlas i egna fackföreningar, vem skulle då kunna påverka medlemmarna i reformistiska fack? Malatesta tyckte att arbetare med anarkistiska principer skulle organisera sig tillsammans med sina kollegor och radikaliserade dem. Ingen måste hålla med om detta resonemang, men leninistiskt var det inte.

Tillbaka till Kristians påstående om att anarkismens inflytande på syndikalismen var en myt. Kristians artiklar verkar bekräfta motsatsen. I sitt debattinlägg i *Organisera* skriver Kristian om grundandet av den syndikalistiska internationalen IAA år 1922. Han menar att dess anarkosyndikalistiska orientering formade en ”kontrast” mot den principförklaring som SAC antog vid sin kongress samma år. Men det Kristian inte skriver är att SAC var med och grundade IAA. Från 1930-talet till 1950-talet fanns till och med IAA:s sekretariat i Stockholm. SAC hade en väldigt god relation med sin spanska systemorganisation CNT, som i sin tur hade ett tajt samarbete med anarkistfederationen FAI.

SAC och IAA gick skilda vägar på 1950-talet för att SAC accepterade statliga subventioner till a-kassan, något de mer dogmatiska sektionerna inom IAA var starkt emot. Sedan dess kan SAC möjligtvis skiljas från anarkosyndikalismen, även om många syndikalister, särskilt utomlands, verkar fullständigt ointresserade av en sådan uppdelning. För dem

är SAC fortfarande en självklar del av den anarkosyndikalistiska traditionen.

Hur ser det ut med syndikalismens koppling till vänstern, som också är mycket omdebatterad i vår organisation? I sin artikelserie om SAC:s kongress 1922 nämner Kristian en kongress som Vänsterpartiets förelöpare SSV (Sveriges socialdemokratiska vänsterparti) anordnade år 1919. 20 ombud från olika lokala samorganisationer (LS) av SAC deltog. Var det en slump? Hur många ombud från LS av SAC bjöds in till andra partiets kongresser? Inga? Varför då? Ja, på grund av SAC:s historiska kopplingar till vänstern.

När Kristian insinuerar att syndikalismen egentligen inte har någonting med anarkismen eller vänstern att göra, så kan det jämföras med påståendet att maoismen inte har någonting med marxismen att göra eftersom Mao anpassade delar av den marxistiska teorin till de speciella omständigheterna som rådde i Kina under 1930-talet. Men ingen seriös idéhistoriker skulle skriva maoismen ur den marxistiska traditionen (och ingen maoist skulle göra det heller). Detsamma gäller relationen mellan anarkismen och syndikalismen.

Det är lätt att avfärda historiska debatter nördar emellan som betydelselösa. Men det är de inte alltid. Historieskrivningen om syndikalismen kan lätt påverka SAC:s verksamhet idag. Det finns röster inom organisationen som inte nöjer sig med att hålla en distans till partipolitiken (som syndikalister och anarkister alltid har gjort), men som sätter sig varje ”politisk” positionering. Detta återspeglas i föreställningen om att politiska ställningstaganden inte hör hemma i en ”klassorganisation”, att det inte ska byggas allianser med politiska grupperingar överhuvudtaget och att det ska talas om ”jämlighet” och ”demokrati” istället för ”störtandet av kapitalismen” och ”samhällets socialistiska nyorganisering”, som det lydde i den principförklaringen som SAC antog vid kongressen 1922 och som jag trodde att Kristian gillade.

”Det är omöjligt att påstå att en klasskamporganisation med frihetlig socialism som mål inte har någon politisk dimension”

Hur som helst så är det ett önskemål utan verklighetsförankring att koppla bort SAC från varje politisk rörelse. Det är omöjligt att påstå att en klasskamporganisation med frihetlig socialism som mål inte har någon politisk dimension. Det är också omöjligt att påstå att denna dimension inte lutar åt vänster.

När Kristian i SAC:s forum starkt motsätter sig till att kalla SAC för en ”del av den autonoma vänstern”, så är det inte bara ideologiskt fel (dagens autonoma vänster är arvtagaren till den utomparlamentariska vänstern från förr) utan också empiriskt fel. Jag vet inte hur det ser ut i Kristians LS i Enköping-Heby, men att hävda att SAC:s tre största LS (Stockholm, Göteborg och Malmö), som tillsammans står för mer än hälften av federationens medlemmar, inte överlappar med den autonoma vänstern betyder att förneka den politiska socialiseringen och identiteten av en stor del av våra LS medlemmar. Vi är tillbaka vid ”Humes lag”. Det går såklart att argumentera för att SAC inte borde vara del av den autonoma vänstern, men det behövs just argument för det. Att enbart påstå att SAC inte är det räcker inte.

”Det är inte SAC:s politiska stämpel som står i vägen för organisationens framgångar. Gör SAC ett bra arbete ansluter sig folk”

Diskussioner om ”klassorganisation mot politisk organisation” eller om ”SAC mot vänstern” kan lätt bli onödiga distraktioner i vår organisation. Det är inte SAC:s politiska stämpel som står i vägen för organisationens framgångar. Gör SAC ett bra arbete ansluter sig folk. Solidariska byggare har massor med medlemmar utan koppling till den autonoma vänstern, men många av deras handläggare och förhandlare har det. Det är synergieffekter som bäddar för en positiv framtid för SAC. Nytt är det inte. Organisationens bästa tider präglades av en lyckad koppling mellan fackligt och politiskt arbete.

Ett stort tack till Kristian för igångsättningen av viktiga diskussioner!

Gabriel Kuhn
Generalsekreterare
Medlem i Fruviks LS

Kontingentmärken från 1937, till förmån för kamrater i spanska CNT och FAI för kampen under det spanska inbördeskriget.

Rapport från studiecirkeln om SAC:s aktiebolag

”Först när våra LS och bolagsstyrelsen förstår varandra kan det ske en förändring”

Hur kommer det sig att vårt fack kan äga ett bolag med stora ekonomiska resurser utan att medlemmarna kan ta del av de resurserna i sitt arbete? Hur kan dessa resurser användas i klasskampen? Det var temat för ett öppet möte som Charles Norrman, Alice Blomdahl och Björn Pettersson från Göteborgs lokala samorganisation bjöd in till i senaste numret av Syndikalisten.

Elva personer från sex olika lokala samorganisationer (LS) närvarade under mötet. De två inbjudna från bolagsstyrelsen kunde tyvärr inte medverka.

De ekonomiska förutsättningar som SAC har genom fastighetsbolaget **Federativs Förslagshus AB (FFAB)** är något helt unikt. Men det syns inte i SAC:s verksamhet. I FFAB:s lokaler på Sveavägen i Stockholm huserar bland annat Stockholms LS. Denna LS har kunnat fånga upp aktiva genom att dela lokal med andra organisationer. FFAB är även en viktig för att stödja tidningen Arbetaren och fungerar som en säkerhet för att kunna rädda tidningen i framtiden.

Kanske kan FFAB användas för att köpa fler fastigheter åt andra LS, funderade några på mötet. Det är något som diskuterats tidigare

i SAC då det framgick att många LS saknade egna lokaler och att det var ett problem. Inte bara av praktiska skäl, men också för självkänslan.

Det är krävande att bedriva fastighetsverksamheten och ibland görs det på bekostnad av facklig verksamhet. Idag har FFAB svårt att sköta sina två fastigheter. Kanske satsas det inte tillräckligt mycket av de pengar som finns inom FFAB på arvoderade personer som jobbar med att driva bolaget?

Ett annat problem som lyftes under mötet var dåliga erfarenheter av att vara hyresgäster hos FFAB. Att det behövs en demokratisering av bolaget, bättre styrdokument och en fungerande struktur.

Ett problem har varit att ingen har erfarenhet att sitta i en bolagsstyrelse. Här behövs utbildning av förtroendevalda. Men det verkar gå åt rätt håll nu, det finns en ambition att bygga upp transparens.

Tanken att med hjälp av FFAB skaffa sig nya lokaler blir aktuell den dagen en LS bestämmer sig för att undersöka möjligheterna. Om något ska hända så måste därför våra LS vara informerade.

Under vårt möte efterlystes genomtänkta projekt där vi kan ha återkoppling för att se hur det går. Idag finns det brist på kassörer inom LS. Kanske kan någon från bolagen åka runt till LS och hjälpa till?

Vi kommer att organisera ett nytt möte och se till att bolagsstyrelsen kan vara med. Då kan våra LS skicka in frågor, även om de inte kan närvara. Kanske kan bolagsstyrelsen berätta om bolaget och presentera ekonomin. Först när våra LS och bolagsstyrelsen förstår varandra kan det ske en förändring.

En medlem konstaterade under mötet att det behövs fler liknande samtal och fler texter i Syndikalisten som handlar om vår ekonomi, verksamhet och bolagen. Det verkar i vilket fall finnas en vilja bland de som medverkade att fortsätta driva denna fråga och lyfta den på kongresser.

Charles Norrman &
Björn Pettersson
Från studiecirkeln om SAC:s AB

SAC:s fastighet på Sveavägen 98 i Stockholm ägs av SAC:s bolag FFAB. Foto: Solveig Betnér

Information från Stockholm-Gotlands distrikt

Välkomna till Stockholm-Gotlands distrikts årskonferens!

Söndag 24 april i Uppsala

Videolänk kommer att finnas för de som inte kan åka hemifrån.

Preliminär start kl 11. Förslag till dagordning och övriga handlingar skickas ut i cirkulär till lokala samorganisationer (LS)* i månads-skiftet mars-april.

Till distriktskonferensen har varje LS rätt att utse ett ombud för varje påbörjat 100-tal medlemmar, upp till max fyra ombud. Utöver ombud står det varje LS fritt att delta

med representanter som inte är röstberättigade.

Medlemsantalet räknas från senast redovisade månad. Funktionärer och andra anställda inom SAC/LS, distriktets revisorer, ledamöter i SAC:s centralkommitté samt distriktskommittén är inte valbara som ombud.

Har du frågor kontakta distriktskommittén på stockholm.gotland.dk@sac.se

Välkomna!
/Distriktskommittén

Facklig grundkurs i Nyköping

Lördagen den 20 Januari genomförde Nyköpings lokala samorganisation (LS) en facklig grundkurs på Kulturhuset Magasinet. Undertecknad blev inlånad från Stockholm-Gotlands distrikt som kursledare. Kursen genomfördes gemyntligt med sju deltagare, varav en inte var medlem.

Nyköpings LS består av cirka 17 medlemmar och ungefär hälften av dem har förtroendeuppdrag i föreningen. Fem av de förtroendevalda var med på kursen; ordförande, kassör, styrelseledamot, valberedning, och förhandlare. Det bjöds på fika och en väldigt god avslutningsmåltid, som en av förhandlarna tillagade på plats.

Jan Abrahamsson
Stockholm-Gotlands distrikt

Distriktets uppgift

Vid den senaste årskonferensen antogs tilläggsstadgar för Stockholm-Gotlands distrikt, där vi bland annat preciserade samarbetsorganets uppgifter:

- Bistå i bildande och stabiliserande av syndikalistiska organisationer.
- Bidra till att studier och agitation kan bedrivas.
- Utöva informationsverksamhet om SAC och syndikalismen.
- Utöva inre skolnings- och stabiliseringsarbete.
- Stötta och vid behov samordna gemensam verksamhet mellan distriktens LS.

Stockholm-Gotlands distrikt består av Enköping-Heby LS, Fruvils LS, Gotlands LS, Nyköpings LS, Linköpings LS, Norrköpings LS, Västerås LS, Uppsala LS och Stockholms LS.

Lo Ragnar & Nino
Studion Umeå Folkets Hus
20 november 2023

Foto: Märta Thisner

Humor och helvete i intim poesiföreställning

Lo Ragnar Lindström och Nino Mick förfogar över varsin akt i den här intima poesiföreställningen. Ljudbilden förmedlar domedagsstämning när Lo Ragnar likt en predikant, med högra handen lyft och den andra hållandes en liten svart bok, inleder sin uppläsning. På scenen syns stenbumlingar och ett litet bord med en termos. Poeten är klädd i uppkavlad flanellskjorta och chaps i slitstarkt material. Friluftslöoken är passande för den framförda berättelsen om kärlek på nordnorrländsk roadtrip och stugliv med myggen tätt inpå.

Domedagsstämningen ekar bort. En tidigare erfarenhet av utbrändhet präglar den tillvaro som skildras, men på scenen växlar årstiderna och ger distans till det som varit. Samtidigt är det förflutna och det som aldrig tycks förändras ett ankare för den person som berättar. Långsamheten i en äldre släktings framdukande av porslin och att i norr-

bottnisk överenskommelse sitta tysta tillsammans ger trygghetskänsla. Lo Ragnar har en scennärvaro och publikfriande inslag, som får oss i publiken att skratta. Delvis skrattar vi av igenkänning. Den västerbottniska poeten är på hemmaplan.

En mörkare stämning står Nino för. Med horn i pannan, likt Lucifer, och en röst präglad av sorg, förtvivlan och ilska framförs poesi om depression, ångest och sjukskrivning. Domedagsstämningen är tillbaka på scenen, som efter pausen förvandlats till en kargare och mörkare plats. Den helvetiska platsen fylls med poesins bilder av avskyvärda lamm och en gud som svikit. Den dramatiska monologen tar oanade vägar genom mörker med ljusglimtar här och där. Poesin har en rytm som håller styr på den vindlande vägen. Frenesin i Nino Micks röst är svår att värja sig mot. Den lämnar en känsla av svärta inom mig.

Framförallt är det hörseln som uppskattar den här poesiföreställningen. Båda poeterna har röster som passar utmärkt för scenen. De ljudeffekter som hörs genom lokalens högtalare är både väl valda och vältajmade.

**Catharina Bergman
Umeå LS &
Syndikalists redaktionsgrupp**

Föreställningen, som ingår i Riksteaterns program, spelas i vår på olika platser runt om i landet. Turnén avslutas i Falkenberg den 11 april.

Vulcan
Nino Mick
Norstedts (2023)

Omslag: Moa Schulman

Bladvändare om livet underorstrejkåret 1909

Nino Micks historiska arbetarroman *Vulcan* tar avstamp i verkliga händelser. År 1875 uppstod en brand i tändsticksfabriken *Vulcan* i Tidaholm. En tändsticksask hade fattat eld vid paketeringen av lättantändliga fosfortändstickor och elden spred sig snabbt. 46 unga kvinnor och flickor, som arbetade i fabriken, dog i branden. I Micks roman är de döda fortfarande närvarande i bygden, trots att handlingen utspelar sig 34 år efter branden. Deras begravda kroppar har upptagits som näring av träden och blivit en del av kretsloppet. Deras själar finns också kvar och de fungerar i romanen som berättare, som har koll på allt och alla. Särskild uppmärksamhet har de på Berta, som överlevde branden. Berta får i berättelsen stor betydelse för Sara, som är romanens huvudkaraktär.

Året är 1909 och inom arbetarrörelsen bubblar missnöjet med arbetsköparnas krav på att de redan låga löner ska sänkas. Enorstrejk är på gång. Sara, som arbetar på

Vulcan som "labba", befinner sig i utkanten av den grupp ungsocialister som organiserat sig. Saras största bekymmer är att få pengarna att räcka till för att mätta sig och sina två barn, vilket blir extra svårt när hennes man, ungsocialisten Salemon, sitter fängslad för värnpliktsvägran. När Berta kommer in i hennes liv som hyresgäst blir livet ljusare.

***Vulcan* är en kollektivroman** som förflyttar sig mellan olika karaktärer och ämnen. Den skildrar hunger, solidaritet, förtvivlan och hopp. Romantisk kärlek spirar här och där och lite varstans uppstår gemenskap för kollektiv kamp. Det är en roman som fångar tidsandan i en turbulent tid samtidigt som karaktärerna med sina personliga begär och bekymmer blir väldigt levande. *Vulcan* är allt annat än tråkig. Den är en riktig bladvändare.

Catharina Bergman

Utdrag ur *Vulcan* av Nino Mick, Norstedts förlag (2023)

»Jaha, hittar ho nåt intressant att läsa?»
»Inte direkt.»
»Nä, dä ä så möe sosseböcker... Just dä, Natanael, hur har dä gått mä böckera?»
»Böckera?»
»Dä va la du som sulle komma mä förslag för vårt nya lånebibliotek?»
»Fasiken! Dä har ja helt glömt...»

Det klirrar från dörröppningen. Koppar hänger från Fabian Funtens fingrar. Naemi springer fram för att hjälpa honom och han ler tacksamt mot henne.
»Äntligen kaffe!» Ivar tar kannan och drar en suck av lättnad. Han håller upp, karlarna blåser på drycken för att inte skälla tungan. Sen dricker dom.

Tröttheten, denna brusande bakgrundsfors, stillas långsamt och istället tänds en livfullhet. Ytterligare ett par karlar och pajkar ansluter sej till mötet och får sej en kopp. Vakna hjärtan trummar i kapp. Andetagen sträcker sej ut och drar världen med sej in i bröstet. Ögon söker ögon, idé väcker idé, ja äntligen kvicknar kvällen till, dom är människor nu. Inte arbetare som varit igång sen tidig morgon, dom är ungsocialister och deras kamrat är fängslad för att han hade modet att värnpliktsvägra, dom är modiga människor, dom är samhällets sanningssägare, dom är många, och dom ska bli fler.
»Nä, ska vi börja?» säger Ivar.

Under bordet just där Naemi sitter har nån karvat med kniv. Flisiga tecken som hon

inte kan tyda med fingrarna. Den stora protokollboken placeras, uppslagen, på bordet framför henne. Ivar sticker pennan i hennes hand och hon sneglar upp på hans allvarliga blick, över den tjocka mustaschen.

Det brukar vara Salemon som skriver protokoll. Hans prydliga handstil fyller nästan hela boken.

Natanaels kusiner har kommit och dom nya medlemmarna, pajkara från *Vulcan*. Naemi blir besviken över att mötet inte samlat fler. Karlarna luktar av svett och tobak. Kaffet i deras koppar ryker.

Vi förstår inte möten, men kaffet förstår vi. Det tycker vi om.

Nino Mick sammansvetsar historia och fantasi

Författarens första roman *Vulcan* kom i höstas och nu är Nino Mick aktuell med en poesiföreställning "om glesbygd, tro och identitet" tillsammans med Lo Ragnar Lindström.

Hur går det med föreställningen?

– Det går bra. Just nu är det uppehåll, svarar Nino när Syndikalistens redaktör träffar hen i Göteborg i januari.

Det är Riksteatern som ligger bakom turnén med *Lo Ragnar & Nino*. 2023 spelades den på flera platser i Sverige men är igång igen i mars detta år och sista stopp är Falkenberg den 11 april.

Boken *Vulcan* verkar gå bra. Ska du låna den på biblioteket finns det risk att du får köa.

– Jag är trött nu, berättar Nino. Jag hade inga stipendier att leva på när jag skrev. Jag jobbade heltid som lokförare när jag skrev boken. Samtidigt kan det vara positivt att inte vara hemma för att slippa sådant som kan distrahera en.

I skiftarbetet på järnvägen kunde Nino finna luckor för skriva, men blev tröttare än förväntat.

– Jag rekommenderar det inte. Samtidigt är det så de flesta måste göra som vill ta det där steget in, tillägger hen.

Hur kom du på att du skulle skriva en roman som kretsar kring tändsticksfabriken Vulcan?

– Jag är från Tidaholm. Där gick jag i skolan. Det känns som många har upplevt katastrofen även om en bara hört den berättas.

I den värsta branden i *Vulcan* tändsticksfabrik 1875 fanns en kvinna med två små barn och 43 flickor i åldrarna 18-20 år. För alla som bor i Tidaholm är branden något speciellt enligt Nino.

– När jag började skriva mer, i 25-årsåldern och uppåt har jag gjort olika försök att berätta om tändsticksfabriken. Den hänger med och lever kvar som ett historiskt minne.

Efter att Ninos första bok släpptes, diktboken *Tjugofemtusen kilometer nervtrådar*, ville hen börja skriva om fabriken *Vulcan*.

– Men det tog fem år. Det var en hel del trevande innan allt föll på plats, förklarar Nino.

Det var en kombination av slump och olika inspirationskällor; strejkrättskampen i vår närtid, men också berättelser om storstrejken 1909 och en värnpliktsvägrande ungdoms-socialist i Tidaholm som släpptes ut ur fängelse samma år som storstrejken började. Nino beskriver en process av att ta in historiska uppgifter och sätta de i samspråk.

– Det trivs jag bra med, och sen får fantasin sättas i arbete för att knyta ihop allt.

De som dog under fabriksbranden är som en berättarröst i boken, hur kom du fram till att du ville bygga upp den så?

– Jag gav upp det med branden lite, det blev för tragiskt att skriva om, och så blev jag fokuserad på storstrejken 1909, som skedde många år efteråt. När jag egentligen hade tänkt att snart vara klar med boken, nyår 2022, då kom jag på det, det blev en självklar vi-röst, svarar Nino.

Hen finner det intressant att de som dog i fabriksbranden fördes samman genom det gemensamma ödet, att de blivit ett kollektiv hos berättaren.

– De blev en namnlös massa. Det finns en minnessten för händelsen i Tidaholm och på den nämns inga namn.

NINO MICK

Medlem i Göteborgs **LS av SAC**
Aktuell med föreställningen **Lo Ragnar och Nino** som turnerar med Riksteatern. Gav ut sin första roman **Vulcan 2023**. Tidigare har hen släppt poesiboken **Tjugofemtusen kilometer nervtrådar** (Norstedts 2018).

Nino relaterar det kollektivet till arbetarklassen i allmänhet.

– Det är arbetskraften som räknas och det är som grupp vi blir utnyttjade. Det som vi hindras ifrån är vår individualitet och fritid, förklarar Nino.

Hur arbetade du med de historiska delarna i boken?

– Det är mycket jobb att hitta handlingar i rätt arkiv och veta var jag ska börja.

Nino arbetade med boken under pandemin vilket försvårade processen.

– Det var svårt att ta sig till Tidaholm och prata med äldre personer, berättar Nino. Jag gjorde det så bra som det gick trots mycket hinder.

Nu arbetar Nino med ett liknande projekt, där det finns en historisk spelplats.

– Jag har lärt mig mer och gör på annat sätt nu.

Hur blandades storstrejken in i berättelsen?

– Det ärliga svaret är att jag har den stora glädjen att jag kan lära mig nya saker genom mitt egna skrivande. När jag vill lära mig mer om något, så går det bäst att göra det på ett kreativt sätt. Och jag tycker om att gå till botten med saker och ting, förklarar Nino.

När strejkrätten inskränktes 2018 väcktes Ninos intresse för hur rätten för arbetare att strida såg ut hundra år tidigare.

– Svenska arbetsgivarförbundet, arbetsköparnas stora organisation, hade bildats 1902. Jag grävde i detta för att förstå parterna, och maktkampen dem emellan.

Nino ville förstå varför storstrejken slutade som den gjorde. Hen beskriver utmaningen med att placera strejken just i det sammanhanget som hen skriver om.

– Det var en utmaning litterärt också, att göra en intressant skildring av arbetarklassen, och hur de olika organiserade fraktionerna såg på utfallet av storstrejken. Eftersom det är en roman så måste aspekter väljas bort för att också skildra att det är lite kaotiskt, för det är det verkligen; världen och livet, och alla har inte all information.

Berätta om din poesi! Finns det ett arbetar-tema även där?

– Det är ett annat språk, en annan kran som har med smärta att göra. Den smärtan har i allra högsta grad med klassamhället att göra, men mer indirekt. Vi lever i ett sjukt

”Poesi för mig är ett sätt att hitta ett språk som läker. Det läkandet är motsatsen till det nedbrytande som kapitalismen håller på med”

system som skapat självhat i människor och i familjer.

Nino menar att så mycket av ens människovärde ligger i hur och vad vi kan prestera och hur det värdet mäts i pengar.

– Poesi för mig är ett sätt att hitta ett språk som läker. Det läkandet är motsatsen till det nedbrytande som kapitalismen håller på med.

Nino började sitt konstnärskap på scen.

– Det känns hemma på ett sätt. Innan föreställningen med Lo Ragnar var det elva år sedan jag stod på scen med poesi. Att göra en föreställning känns på ett sätt som ett förstaspråk. Poesi på scen är min sorts poesi. Jag gör väl min grej.

**Text & foto:
Solveig Betnér
Informationsorganisatör**

SAC:s internationella kommitté 2023

Internationella kommittén (IK) stöttade flera internationella kampanjer förra året.

Vi har till exempel bidragit till stödkonvojer för fackligt aktiva i Ukraina. Stödkonvojerna arrangeras av ett nätverk med namnet International Labour Network of Solidarity and Struggles. Vår kontakt med nätverket går först och främst genom vår polska systerorganisation IP.

Vi har även stöttat en insamling för det sociala centret Rozbrat i Poznań som ligger i Polen, där IP grundades år 2001. Rozbrat är fortfarande en viktig del av IP:s infrastruktur och köpte mark för att säkerställa sin framtid. Med nätverket Global Mayday, som vi har varit del av i flera år, driver vi en solidaritetskampanj med Federation of General Workers Myanmar, som motsätter sig militärregimen i landet.

Vi har stöttat den arbetarstyrda fabriken Viome i Grekland som producerar rengöringsmedel och som hotas av att bli uppköpt av en koncern. Vi har också stöttat en kam-

panj av Storbritanniens Teaching English as a Foreign Language (TEFL) Workers' Union, som är kopplad till Industrial Workers of the World (IWW). TEFL Workers' Union kritiserar anställningsvillkoren hos British Council som följer gigeconomiska principer, med onlinelärare som konkurrerar med varandra om timmar och lön.

Den 1 maj 2023 riktade vi en hälsning till fängslade fackliga aktivister i Iran.

Nätverket Rödsvarta koordination, som består av ett tiotal syndikalistiska organisationer i Europa, är i nuläget vilande. Men det finns planer på att arrangera ett möte med representanter från CGT i Spanien. CGT är den största organisationen inom Rödsvarta koordinationen och har stått SAC nära sedan länge. År 2023 lyckades vi ha ett par informella möten med CGT-medlemmar samt med medlemmar från tyska FAU och baskiska LAB.

Det sociala centret Rozbrat i polska Poznań demonstrerar tillsammans med det syndikalistiska facket IP. Foto: EAC

I juli 2023 reste två av oss till det stora anarkistmötet i St. Imier i Schweiz. En rapport publicerades i Syndikalisten 3/2023. Mötet i St. Imier upplevdes som spretigt, men det var ett utmärkt tillfälle för att träffa syndikalistiska och basfackliga aktivister från hela Europa och även andra kontinenter. Vi höll i ett bokbord för SAC som blev en samlingspunkt för syndikalister.

Varna i Bulgarien. Gabriel Kuhn, i röd tröja, tillsammans med sjuksköterskor och medlemmar i Konflikt. Foto: Privat

Gabriel reste till ett sommarläger i bulgariska Varna som arrangerades av grupperna Konflikt (Bulgarien) och Angry Workers (Storbritannien). Konflikt är utbrytare från den Autonoma arbetarkonfederationen som SAC hade ett samarbete med, innan den började alliera sig med nationalistiska och konspirationsteoretiska rörelser. Angry Workers är ett kollektiv av basfackliga aktivister som väckte uppmärksamhet med sin bok Class Power on Zero Hours (2020); i boken sammanfattar de flera år av aktivitet i västra Londons fabriker och lagerhus. Under mötet i Varna fanns det delvis långa utlägg om geopolitiska frågor som inte var särskilt relevanta för SAC:s arbete. Men de fackliga rapporterna, bland annat från bulgariska vårdarbetare som IK har haft kontakt med i flera år och som har rapporterats om i Arbetaren, var mycket givande.

Under 2023 fick vi inbjudan till flera kongresser som vi inte kunde skicka representanter till. Inbjudningarna var från IP, FAU och franska CNT-f samt den syndikalistiska internationellen International Confederation of Labour. Vi skickade hälsningar till alla.

Under årets lopp kunde vi hjälpa medlemmar från SAC med att komma i kontakt med systerorganisationer i Irland (IWW) och Polen (IP). Vi hjälpte också med kontakter i Tyskland när Pelle Sunvisson från Solidariska byggare åkte till vilt strejkande lastbilschaufförer på autobahn-parkeringen i Gräfenhausen. Pelle rapporterade om besöket i Arbetaren, och Solidariska byggare grundade en internationell strejkassa till Joe Hills minne. Vi hjälpte också till med kontakter till fackliga aktivister från Tyskland och Frankrike under planeringen av årets Arbetarfilmfestival i Malmö.

I Sverige hade vi kontakt med spanska Cervantes-institutet, både i samband med ett seminarium om spanska konstnärer i exil och arbetare på institutet som ville diskutera fackliga frågor.

SAC:s internationella kommitté visar sitt stöd för Myanmar's fackförbund Federation of General Workers Myanmar som motsätter sig militärregimen i landet. Foto: SAC:s internationella kommitté.

Nätverket Migrant, som SAC var med och grundade, var också på plats i Gräfenhausen. Banderollen på tyska: "Vi uppskattar att ni bryr er om oss". Foto: cheffduzen.de

Bland IK:s målsättningar för 2024 finns det att fördjupa kontakterna till fackliga basaktivister i Norge, Danmark och Finland. Vi måste stärka kontakterna till de nordiska grannländerna när nationella gränser blir allt mer porösa på den moderna arbetsmarknaden.

Vi tycker att arbetet i SAC:s internationella kommitté är både kul och givande. Det är inspirerande att se vad organisationer och grupper som står oss nära åstadkommer, och det är fint att se hur bra SAC:s rykte är i den internationella syndikalistiska rörelsen. Det sistnämnda medför visserligen också ett ansvar. Det är viktigt att komma ihåg att det som SAC gör är relevant även utanför Sveriges gränser.

SAC:s internationella kommitté (IK) bestod år 2023 av samma medlemmar som åren innan, men med en liten förändring: från och med den 1 juni, när Gabriel Kuhn började sitt uppdrag som SAC:s nya generalsekreterare, är han adjungerad medlem i IK utan rösträtt.

SAC:s internationella kommitté:
Saman Ali, Fruviks LS
Amalthea Frantz, Stockholms LS
Dirk Grosjean, Fruviks LS
Gabriel Kuhn (adjungerad),
generalsekreterare &
medlem i Fruviks LS

Val och anmälan av skyddsombud

Tio frågor och svar

Många syndikalister väljs till skyddsombud. Det är varmt rekommenderat att fler syndikalister ställer upp i val på sina arbetsplatser. Skyddsombudsrollen är en perfekt utgångspunkt för att organisera och förändra tillsammans med kollegorna. **Vad är den rättsliga grunden för att välja skyddsombud och hur går det till rent praktiskt?**

Den rättsliga grunden för skyddsombud är arbetsmiljölagen (AML)* och arbetsmiljöförordningen (AMF)*. Ibland kan du behöva läsa även andra rättskällor för att få svar på frågor. Hit hör förarbeten till lagen, rättsfall och uttalanden från Arbetsmiljöverket. Som tur är finns det en väldigt bra bok på området som sammanställer och kommenterar lagtext, förarbeten, rättsfall och material från Arbetsmiljöverket.

1. VAR SKA SKYDDSOMBUD VÄLJAS?

Enligt AML ska ett eller flera skyddsombud utses på arbetsplatser där minst fem anställda regelbundet arbetar. Även om det är färre än fem anställda kan skyddsombud utses om arbetsförhållandena kräver det (6 kap. 2 § AML). Mer än så säger inte lagtexten på denna punkt. Vi får istället slå upp Steinbergs bok (s. 55).

Av Steinbergs bok framgår att de anställda avgör om skyddsombud behövs på ett ställe där färre än fem anställda arbetar. Om arbetsköparen motsätter sig att skyddsombud utses, måste personalen eller facket som är bundet av kollektivavtal kunna argumentera för det. Ett argument kan vara exempelvis att alla arbetsköpare är skyldiga att bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete och att detta arbete förutsätter samverkan med skyddsombud. I sista hand kan frågan prövas av domstol.

Om vi ska vara petiga så är det egentligen ordet arbetsställe som används i AML, inte ordet arbetsplats. Lagen fastslår alltså att skyddsombud ska utses på ett arbetsställe. Men varken arbetsställe eller arbetsplats är avgränsat i lagstiftningen. Det är alltså två lika goda synonymer. Arbetsmiljöverkets inställning är att om fack och arbetsgivare är överens om hur ett arbetsställe ska avgränsas, så lägger sig myndigheten inte i saken. Om parterna inte är överens, kan de be myndigheten om råd.

2. VEM KAN BLI SKYDDSOMBUD?

Här måste vi skilja mellan lokala och regionala skyddsombud. Lokala skyddsombud ska utses bland de anställda som skyddsombudet ska företräda (6 kap. 2 § AML). Fackföreningar kan i vissa fall utse regionala skyddsombud, alltså skyddsombud utanför kretsen av anställda på arbetsplatsen. Medan lokala skyddsombud företräder sina arbetskamrater på hemmaplan, anländer regionala skyddsombud snarare som gäster på arbetsplatsen eftersom de inte är anställda där (läs mer vid fråga 9).

Paragraf 6 i arbetsmiljöförordningen ställer följande krav på skyddsombud: "Till skyddsombud skall utses person med insikt i och intresse för arbetsmiljöfrågor. Skyddsombud skall äga god förtroenhet med arbetsförhållandena inom sitt skyddsområde."

Skyddsområdet är helt enkelt den del av arbetsköparens verksamhet där skyddsombudet ska utföra sitt uppdrag. Skyddsområdets omfattning bestäms när skyddsombudet väljs. Det finns inga krav i AML eller AMF att personen är medlem i en viss fackförening. Det hänger ihop med att skyddsombud ska företräda anställda oavsett vilket fack de tillhör (och oavsett om de är fackligt anslutna eller inte).

3. HUR MÅNGA SKYDDSOMBUD SKA UTSES OCH HUR LÅNGE PÅGÅR UPPDRAGET?

I 6 § AMF kan vi läsa följande:

"Antalet skyddsombud bestäms efter arbetsställets storlek, arbetets natur och arbetsförhållandena. Råder bland arbetstagarerna tvekan om vilket antal skyddsombud som bör utses vid ett arbetsställe, eller om arbetsställets indelning i skyddsområden, bör före valet samråd ske med arbetsgivaren och Arbetsmiljöverket. Vid arbetsställe med flera avdelningar bör skyddsombud utses för varje avdelning eller grupp av avdelningar med likartat arbete. Där arbete bedrivs på skift, bör för skiftlag med flera arbetstagare skyddsombud finnas bland arbetstagarerna på varje skift."

Det finns alltså inget exakt antal fastslaget i lagen. Det är istället berörd personalgrupp och fackförening som får bedöma vad som är lämpligt. I sista hand kan det bli en förhandlingsfråga och prövning i domstol.

I samma paragraf kan vi också läsa att "Skyddsombud och ersättare för skyddsombud utses för en tid av tre år, om inte anställningsförhållandena eller omständigheterna i övrigt påkallar undantag." Personalgruppen eller fackförening som utser skyddsombud kan bestämma sig för en kortare mandatperiod.

4. VILKA VÄLJER?

Den lokala fackföreningen på arbetsplatsen som är bunden av kollektivavtal har rätt att utse skyddsombud. Lagen kräver inte att facket är avtalsbundet vid tillfället för valet. Det räcker att facket brukar ha kollektivavtal med arbetsköparen. Om en lokal fackförening inte har utsett skyddsombud kan de anställda utse skyddsombud direkt (6 kap. 2 § AML). Anställda kan till exempel välja skyddsombud på ett eget möte för alla anställda eller på ett personalmöte.

Även när en fackförening formellt utser skyddsombud kan det i praktiken vara personalen som väljer ombuden, nämligen när facket respekterar personalens omröstning om vem som ska bli skyddsombud.

Av 6 § AMF framgår att "Skyddsombud kan skiljas från sitt uppdrag genom beslut av den organisation eller de arbetstagare som har utsett ombudet."

Om syndikalister har bildat en driftsektion som ingått kollektivavtal med arbetsköparen, har driftsektionen rätt att utse lokala skyddsombud.

5. HUR SKA VALET DOKUMENTERAS?

När en fackförening utser skyddsombud ska det ske enligt fackets stadgar och protokollförfaras. Det kan till exempel vara beslutat på ett styrelse- eller medlemsmöte. När skyddsombud väljs av anställda direkt ska ett dokument skrivas där det framgår vem som har blivit vald och vilken dag. Anställda som har röstat i valet ska skriva under att de godkänner valet. Detta framgår inte av lagtexten (se Steinbergs bok, s. 59-61).

6. HUR SKA VALET ANMÄLAS TILL ARBETSKÖPAREN?

Efter valet ska det anmälas till arbetsköparen vem eller vilka som har blivit skyddsombud. Här måste vi skilja mellan skyddsombud som har utsetts av en avtalsbunden fackförening och skyddsombud som har valts av personalen direkt. Facket kan anmäla valda skyddsombud enligt 1 § förtroendemannalagen (FML)** Det medför att FML blir tillämplig på skyddsombudet. Skyddsombudet har då en rad rättigheter enligt FML. Om personalen har valt skyddsombudet kan anmälan till

arbetsköparen bara ske enligt 10 § AMF. Då får skyddsombudet vissa rättigheter enligt AML och AMF men inte enligt FML.

Paragraf 10 i AMF lyder:

"Uppgift om skyddsombuds namn och adress, dennes skyddsområde och den tid för vilken ombudet har utsetts, ska snarast möjligt efter förrättat val skriftligen lämnas till arbetsgivaren av den organisation eller de arbetstagare som har förrättat valet. Om ett skyddsombud ersätts, ska anges vilken person det nya skyddsombudet ersätter.

Arbetsgivare ska på arbetsstället sätta upp anslag eller på annat lämpligt sätt tillkännage namn på skyddsombud och ledamöter av skyddsutskottet."

Lämpligen inlämnas en kopia på fackets beslutsprotokoll eller personalens dokumenterade omröstning till arbetsköparen.

7. VAD INNEBÄR HUVUDSKYDDSOMBUD?

När det finns fler än ett skyddsombud på en arbetsplats ska ett av dessa utses till huvudskyddsombud (6 kap. 3 § AML). På en arbetsplats med många skyddsombud kan huvudskyddsombudet fylla en viktig samordnande roll. Varje skyddsombud har dock ett självständigt mandat.

* Sök efter AML och AMF på webben: lagen.nu

** Sök efter FML på webben: lagen.nu

Nyhet! Ord som är understrukna förklaras i en ordlista på sida 41.

Huvudskyddsombudet är inte en chef som kan tala om för de andra skyddsombuden hur de ska agera. Enligt AML har huvudskyddsombudet vissa särskilda befogenheter, till exempel rätt att överklaga beslut av Arbetsmiljöverket (9 kap. 3 § AML).

8. VAD ÄR EN SKYDDSKOMMITTÉ?

På arbetsplatser med minst 50 anställda föreskriver AML att det ska finnas en skyddskommitté (6 kap. 8 §). Det är ett organ för samverkan mellan chefer och skyddsombud. På arbetsplatser med färre anställda kan en skyddskommitté bildas om de anställda begär det.

I den offentliga sektorn har parterna i centrala kollektivavtal valt att avtala bort reglerna om skyddskommitté genom samverkansavtal (även kallat medbestämmandeavtal). Det innebär att arbetsmiljöfrågor behandlas tillsammans med andra fackliga frågor på samverkansmöten. Samverkansavtal ersätter reglerna om så kallade medbestämmandeförhandlingar i [medbestämmandelagen](#) (MBL).*** En gemensam nämndare för både samverkan enligt kollektivavtal och medbestämmande enligt MBL är dock att arbetsköparen ska informera och föra en dialog innan viktiga beslut tas.

9. VAD ÄR REGIONALA SKYDDSOMBUD?

Fackföreningar kan utse regionala skyddsombud (RSO) att verka på arbetsplatser där ingen skyddskommitté har tillsats. Facket måste inte vara bundet av kollektivavtal med arbetsköparen ifråga, men facket måste ha minst en medlem på arbetsplatsen för att kunna utse RSO för arbetsplatsen. I SAC:s fall är det våra [lokala samorganisationer \(LS\)](#) och syndikat som kan utse regionala skyddsombud.

När RSO är utsedda ska arbetsköparen informeras skriftligt enligt samma regler (i AMF) som gäller för lokala skyddsombud. RSO:s uppgift är att aktivera det lokala skyddsarbetet och stötta lokala skyddsombud. RSO har rätt att komma in på arbetsplatser som faller inom hens skyddsområde.

*** Sök efter MBL på webben: lagen.nu

Det går inte att utse regionala skyddsombud för arbetsplatser där det finns en skyddskommitté. Det går inte heller att utse RSO för arbetsplatser där arbetsmiljöfrågor hanteras i samverkan enligt kollektivavtal (istället för lagreglerna om skyddskommitté).

10. VAD HÄNDER OM PERSONALENS VAL AV SKYDDSOMBUD BLOCKERAS AV FACKET MED KOLLEKTIVAVTAL?

I nuläget är det ovanligt att syndikalistiska driftsektioner har kollektivavtal med arbetsköparen. Alltså är det ovanligt att driftsektioner har rätt att utse skyddsombud. Det vanliga är istället att andra fackföreningar med kollektivavtal utser skyddsombud (eller ibland att personalen väljer skyddsombud).

En konflikt kan uppstå om de anställda på golvet vill ha en viss kollega som skyddsombud medan representanter för andra fackföreningar inte vill utse personen till skyddsombud. Vad händer i sådana konflikter? Här kan vi skilja mellan två olika situationer. I den första situationen blockerar facket personalens val av skyddsombud och utser en annan person. I den andra situationen blockerar facket personalens val men lyckas inte utse en annan person.

I den första situationen är det tyvärr så att en odemokratisk eller toppstyrd fackförening har rätt att köra över personalen. Fackpartiernas vilja är dock ingen naturlag. Personalen bör givetvis stå på sig, dokumentera en omröstning och kräva att både arbetsköparen och de fackliga representanterna respekterar valet.

I den andra situationen blockerar facket personalens val men lyckas inte utse en annan person. Det förekommer exempelvis att personalen vill välja en syndikalist till skyddsombud medan facket med kollektivavtal säger nej för att syndikalisten inte är medlem i det facket. Har facket då rätt att blockera personalens val även om resultatet blir att posten som skyddsombud står tom? Arbetsmiljöverket har berört detta problem i ett internt PM.

Där står följande att läsa:

”Det förekommer att en (vanligen) avtalsbunden organisation som täcker ett visst verksamhetsområde inte utser något skyddsombud. Anledningen kan t.ex. vara att ingen av medlemmarna på arbetsstället vill vara skyddsombud och att organisationen inte önskar utse någon som inte är medlem. I en sådan situation kan arbetstagarna själva utse skyddsombud. Detta kan de göra även om organisationen utser ett regionalt skyddsombud för arbetsstället ifråga.”

Rasmus Hästbacka
Facklig samordnare

KÄLLOR

Arbetsmiljöverkets PM med beteckningen J 2004/38708 och kan öppnas här.
Arbetsmiljöverket: www.av.se
Arbetsmiljölagen (AML): <https://lagen.nu/1977:1160>
Arbetsmiljöförordningen (AMF): <https://lagen.nu/1977:1166>
Förtroendemannalagen (FML): <https://lagen.nu/1974:358>
Medbestämmandelagen (MBL): <https://lagen.nu/1976:580>
Steinberg, Maria (2018). *Skyddsombuds-rätt: skydds- och arbetsmiljöombud. Samverkan, ansvar och tillsyn*. Femte upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik.

I Syndikalisten webbtidning kan du också läsa om skyddsombudets rättigheter och möjligheter. Sök efter "skyddsombud".

Studieorganisationen Per Feiff uppmanar dig att söka till studiekommittén

”Kom igen, det blir kul!”

Per Feiff är SAC:s studieorganisation. Foto: Solveig Betné

Kamrater, i skrivande stund har jag varit studieorganisation för SAC i tre månader. Mycket är fortfarande nytt, men genom en djupdykning i centrala dokument och den tidigare utbildningsverksamheten har jag skapat mig en god bild av SAC:s närhistoria och nuvarande behov. Denna goda förståelse kommer vara en viktig grund för mitt framtida arbete. Då uppdraget som studieorganisation under en tid varit vakant, så ligger mycket av ansvaret att återuppliva SAC:s centrala studieverksamhet på mig.

På **kongressen** 2022 beslutades det att centralorganisationen skulle utforma en utbildningstrappa för både nya och långvariga medlemmar i våra **lokala samorganisationer** (LS). Denna gemensamma utbildningstrappa är tänkt att i framtiden utgöra ett standardutbud i studier för alla medlemmar; kurser och utbildningar som LS kan förvänta sig att kunna få från centralorganisationen. Arbetet med utbildningstrappan kommer att utgöra ett riktmärke för vilka utbildningar och kurser som återigen ska göras tillgängliga och vilka som behöver tas fram.

Både i utbildningstrappan och i projektet ”En väg framåt”, som är inne på sitt sista år, ingår utbildandet av **skyddsombud**. Bland det första jag gjorde som studieorganisation var att vara med på en utbildning i bättre arbetsmiljö, BAM, för skyddsombud som de övriga funktionärerna anordnade. Det var en

mycket lyckad utbildning med många deltagare, och för mig var det givande att medverka på en BAM-utbildning innan jag själv ska börja hålla i den. I början av mars deltar jag i en handledarutbildning, som ska förbereda mig för att hålla i BAM-kurser. Tanken är att kunna hålla min första BAM-utbildning någon gång under året. Min avsikt är att tillsammans med kamrater ute i landet utveckla organisationen av skyddsombud, och att det i framtiden ska finnas digitala workshops, anordnas fortsättningsutbildningar, och även utbildning för regionala skyddsombud. Med hjälp av våra digitala verktyg finns möjligheter för samordning av skyddsombuden nationellt.

Det har tidigare givits organiseringsutbildningar baserade på boken *Organisationens handbok*, vilket även kommer att ingå i denna framtida utbildningstrappan. Under de senaste åren har organiseringsutbildning givits i en rad olika format, både centralt och i LS. Min tanke är att den ska finnas i en större version som kommer att ges centralt, och i anpassade versioner som kan hållas i LS, syndikat och driftsektion utefter de lokala behoven. Min målsättning är att någon gång varje år hålla den centrala utbildningen, men har också förhoppning att, i mån av tid och beroende på efterfrågan, även hålla den anpassade utbildningen lokalt. På sikt är det önskvärt att LS ska kunna hålla någon variant av utbildningen själva. Men om din LS, syndikat, eller

driftsektion är intresserad av en utbildning så är det bara att höra av er, så ska jag göra mitt bästa för att vi tillsammans ska hitta ett format för utbildningen som bäst passar er. Om ni inte kan vänta med att lära er om organisering tills en utbildning hålls, så är jag nu i slutskedet att ta fram en studieplan för ”Organisationens handbok”, med vars hjälp ni kan läsa boken tillsammans i er LS eller på era arbetsplatser.

Centralorganisationen har stora ambitioner när det gäller studier, och mycket arbete står framför oss. Tidigare har SAC haft en central studiekommitté för att kollektivt arbeta med studier, men denna har inte funnits på plats sedan 2018. På CK:s februarimöte i Uppsala beslutade CK att en studiekommitté ska återupprättas, och det är till viss del mitt ansvar att detta blir av. Med en central studiekommitté kommer fler kloka idéer, nytt centralt studiematerial kan tas fram snabbare, och mer studieverksamhet kan hållas. Dessutom, med geografisk spridning i kommittén så kommer den centrala studieverksamheten närmare våra LS.

Om du är intresserad av att sitta i en central studiekommitté tveka inte att höra av dig. Kom igen, det blir kul!

Mina tre första månader som studieorganisation har varit mycket givande och lärorikt och jag ser mycket fram emot det kommande arbetet. Utan tvekan har det bästa varit att jag redan nu har fått träffa flera av er kamrater runt om i landet. Genom att ta fram utbildningstrappan och standardisera vårt centrala utbildningsutbud, hoppas jag att kunna ge studier en mer framskjuten roll i vår [federation](#). Ingen blir gladare än jag om ni hör av er för ett utbildningstillfälle i er LS. Studieverksamhet är hårdvaluta, och en viktig del i att stärka SAC:s kamp för att flytta fram arbetarklassens positioner, i kampen för att socialisera produktionen och att införa det klasslösa samhället.

Arbetare, kampen fortsätter!

Per Feiff
Studieorganisation

Första helgmötet för Centralkommittén 2024

Uppsala är platsen för Centralkommitténs första helgmöte detta år. En hel del diskussion om vår digitala struktur blev det, men även stöd till lokala samorganisationer och ekonomi fick stor plats.

Utskott, kommittéer, funktionärer och andra instanser ska rapportera om sin verksamhet vid den fasta punkten "rapporter". En del av dem läggs till handlingarna utan vidare diskussion men ibland dyker frågor upp. Vad skulle hända om vi inte har en webbkommitté? var en av frågorna. Björn Pettersson, som är IT-organisatör kunde inte ge något svar på det men påpekade att det finns en del bristande kommunikation och informella strukturer där.

– Det känns inte bra med en kommitté som ska ansvara för drift med mera som består av en person, anser Alice Blomdahl, ledamot

i Centralkommittén (CK).

– Vi måste vara varsamma med de krafter vi har som vill göra grejer, säger Björn P.

Den informerar också om att de nya servrar som finns på plats inom kort kommer att möjliggöra en lägre tröskel i webbkommittén. Fler olika typer av uppgifter, med olika behörigheter, kommer att kunna utdelas bland de som vill vara med och hjälpa till med SAC:s IT och webb. Leif-Jöran Olsson, som är den enda medlemmen i webbkommittén nu, är inte på plats och därför får diskussionen vila. Diskussionen slutar med att Björn P får i uppdrag att söka kandidater till webb-

kommittén. Per Feiff, studieorganisatör, får samtidigt i uppdrag att hitta kandidater till studiekommittén.

Angående underlagen som kommit in från internationella kommittén (IK) rapporterar Cim Héloïse Sävel, som är CK:s kontaktperson till kommittén, att hon ska delta i en konferens av en ny anarkistisk federation i Australien. Cim Héloïse kan också förmedla kontakt med ett lärarfack i Palestina. Ninian Sassarinis-McGowan tillägger att hon kan se till att vi får kontakt med fackföreningar i Latinamerika.

INFLATIONSJUSTERA

Ekonomiutskottet har inkommit med ett förslag om att inflationsjustera SAC:s arvoden till förtroendevalda funktionärer. Vår kassör, Tim Persson, föreslår att det inte ska skickas ut för referendum för att det kräver en stor diskussion om ekonomi. Några frågor som väcks under diskussionen är om det ska behandlas med andra frågor som påverkar ekonomin eller om det ska behandlas enskilt? Eller om det bör vara ett paket med flera referendum som påverkar varandra?

Cim Héloïse, som är vd i ATAB informerar om att bolaget har haft förhandlingar med Arbetarens redaktion som gett löner på 37 096 kronor för de som jobbar där, och de lönerna ska höjas 2,5 % per år.

– Det känns problematiskt att Arbetarens löner drar iväg för mycket från SAC:s arvodering, anser Gabriel Kuhn, generalsekreterare. CK beslutar att information om den ekonomiska innebörden av inflationsjusterade arvoden ska skickas ut till alla LS för diskussion inför ett referendum.

SPONSRING

Ett förslag till beslut som knyter an till vår digitala infrastruktur har inkommit från Alice Blomdahl och Ninian. Det uppkom efter en redogörelse av förhållandet mellan SAC och Friprogramvarusyndikatet som gjordes av webbkommittén. Friprogramvarusyndikatet tillhandahåller flera digitala tjänster som är viktiga i SAC:s verksamhet och är en enskild firma som tillhör SAC:s revisor Leif-Jöran Olsson. I förslaget föreslås att SAC ska införskaffa de tjänster med mera som behövs, och som i dagsläget tillhandahålls av Friprogramvarusyndikatet, och samtidigt sluta använda de tjänster med mera som sponsras av revisorn.

Björn P förklarar hur tjänsterna används idag. Till exempel när en av SAC:s servrar inte fungerar när ett mejl ska fram så skickas det genom Friprogramvarusyndikatet och

kommer med största sannolikhet fram. Ett problem, enligt Björn P är att den inte kan felsöka där, endast Leif-Jöran har åtkomst.

Att vår revisor "sponsrar" SAC med denna tjänst diskuteras.

– Vi kanske borde fundera på hur vi förhåller oss kring sponsring i allmänhet, säger Sofia Sörensen, som är med som observatör från Uppsala LS.

Alice tycker det är svårt att förstå vad det är som sponsras.

– Vi alla ger av vår tid och annat, säger hon. Mycket frågor väcks kring detta, men förslaget får bifall och övergången ska vara klar den 1 juni 2024. Uppskattad kostnad för att genomföra beslutet är 100 000 kronor.

EKONOMI

Söndagen börjar med budgets snack. Vår kassör Tim redogör för nyckeltal och hyresnivåer, som kommer ändras efter marknadsundersökningar från förvaltaren, och då får vi mer hyresintäkter.

– Vi har råd att budgetera för 900 000 i back för att vi har pengar, upplyser Tim.

Han tillägger att vi kan lita på att SAC:s bolag FFAB kan ge oss pengar när vi behöver det.

– Bankens förtroende är högt för fastigheten på Sveavägen, säger Tim.

Budgeten antas med tillägget att kostnaden från beslutet från lördagen angående Friprogramvarusyndikatet ska tilläggas.

Ekonomiutskottet har diskuterat SAC:s likvida medel som den senaste tiden minskat i värde i och med inflationsutvecklingen. Utskottet önskar en diskussion kring hur SAC:s pengar bäst förvaltas, hur tillgängliga våra medel bör vara, vilka förvaltare vi vill använda oss av samt vilka risker vi är beredda att ta med våra tillgångar.

– Frågan är "Vad ska vi göra med våra pengar"? Det är det diskussionen handlar om, säger Alice som varit med och författat underlaget.

Tim understryker att vår förmåga att driva företag inte är den bästa och därför är det inte alltid bra att investera allt i FFAB.

– Även fast jag tycker att vi ska göra det, tillägger han.

– En investering i platser vi kan vara på, det tycker jag vore intressant att undersöka och ta den saken på allvar i hela SAC, säger Cim Héloïse.

REFERENDUM OCH GEMENSAMMA MÅL

Två referendum ska förberedas för de lokala samorganisationerna (LS) att ta ställning till. Det tas upp att det varit lågt deltagande i tidigare referendum, att Stockholm som

vår största LS, nästan själva röstar igenom förslag. CK:s policyutskott får i uppdrag att arbeta med röstfördelning i framtida referendum.

Ett aktuellt referendum handlar om vem som ska bli Arbetarens nya chefredaktör. Det andra berör pensionärsavgiften. Det blir eventuellt ett tredje referendum senare efter att LS uppmanats att diskutera inflationsjustering av lönerna. Läs mer på sida 37.

SAC:s sekretariat har börjat med möten på temat "LS-stöd". Utifrån det kom fackliga samordnare Rasmus Hästbacka med ett underlag för diskussion; "Vad är en välfungerande LS?". Det handlar om att hitta gemensamma mål för samarbete mellan det lokala och det centrala.

– Jag skrev den för att jag tycker att det finns ett vacuum. När en LS hör av sig till oss centralt i krisläge eller någon LS som vill utvecklas, så kan vi hjälpa till, men vad kan vi hjälpa dem att uppnå? Det finns inte nedtecknat vad vi kan förvänta oss av dem och vad de kan förvänta sig av oss. Vi behöver formulera mål så att LS kan utvecklas i olika etapper. Vad är rimliga arbetsinsatser från centralt håll? Vi kan improvisera olika typer av stöd men det är svårt att utvärdera för att det inte finns kriterier, förklarar Rasmus.

– Jag tycker det är ett jättebra initiativ, säger Wil Geier, observatör från Uppsala LS.

Cim Héloïse, som sitter med genom videolänk från Australien vill också ha ordet:

– Jag blir jättepeppad. Det är jätteviktiga saker. Vi har vår principförklaring; vi ska avskaffa kapitalismen; vi börjar där, säger hon.

Cim föreslår en inventering med fem punkter till LS, t.ex. utforma taktik och kolla var de befinner sig i utbildningstrappan.

Diskussionen skulle kunna hålla på länge men fortsätter genom sekretariatet framöver, troligtvis också på fler CK-helger och landsmötet för LS i maj.

NÄSTA KONGRESS

Förra kongressen skulle ha varit 2021 men sköts fram ett år på grund av coronapandemin. Eftersom kongressen skulle ha ägt rum 2021 bör den nästa vara 2025, eftersom kongressperioden numera är 4 år. CK beslutar att nästa kongress kommer att vara någon gång mellan den 13-19 oktober (v.42) år 2025.

Text & Foto:
Solveig Betné
Informationsorganisatör

Tagare i Centralkommitténs möte i Uppsala. Från vänster: Sofia Sörensen (observatör, Uppsala LS), Per Feiff (SO), Soheil Heidari (observatör, Uppsala LS), Wil Geier (observatör, Uppsala LS), Alice Blomdahl (CK, Göteborgs LS), Philip Lennerö (CK, Göteborgs LS), Björn Pettersson (ITO, Göteborgs LS), Disa Lagerqvist (barnvakt, Uppsala LS), Tim Persson (kassör, Göteborgs LS), Gabriel Kuhn (GS, Fruviks LS), Ninian Sassarinis-McGowan, med Araya I famnen (CK, Uppsala LS). Bakom kameran: Solveig Betné (IO, Norrköpings LS). Digitalt medverkande CK-ledamöter: Björn Hovland och Cim Héloïse Sävel. Rasmus Hästbacka (FS) var också med genom videolänk.

Lista på beslut fattade under Centralkommitténs möten i februari och mars

BESLUT FATTADE PER CAPSULAM ATT PROTOKOLLFÖRA

Fördelning av arbetsuppgifterna på Sveavägen 2023-12-12 (Dnr 24-024)

Dirk Grosjean fortsätter som SAC-anställd resurs under januari månad år 2024, på en omfattning om 50 procent, Gabriel ska tillfälligt ta över delar av Dirk Grosjeans arbetsuppgifter under perioden januari 2024-juni 2024.

Demonstration arrangerad av Ingen människa är illegal 2024-01-21 (Dnr 24-008, 24-028)

Det är CK:s mening att skriva under Ingen människa är illegals text och dela deras evenemang (en demonstration den 21/1) på sociala medier.

BESLUT FATTADE UNDER CK-HELGEN 2-3 FEBRUARI

Inval till kommittéer

- Kristian Falk (Enköping-Heby LS) och Jenny Stendahl (Stockholms LS) har fortsatt förtroende att sitta i Arkiv- och bibliotekskommittén. Philip Lennerö kontaktar Arkiv- och bibliotekskommittén, vars arbete har länge varit vilande, för att diskutera kommitténs framtid.
- Amalthea Frantz (Stockholms LS) och Andreas Skyman (Göteborgs LS) har fortsatt förtroende att sitta i Federativs förlagskommitté.
- Saman Ali (Fruviks LS), Amalthea Frantz (Stockholms LS), Dirk Grosjean (Fruviks LS) och Gabriel Kuhn (Fruviks LS, adjungerad) har fortsatt förtroende att sitta i internationella kommittén.
- Frederick Batzler (Malmö LS), Alice Blomdahl (Göteborgs LS), Josefin Jalhed (Malmö LS), Rasmus Hästbacka (Umeå LS, adjungerad) och John Nordmark (Stockholms LS) har fortsatt förtroende att sitta i rättskommittén.
- Inval till webbkommittén bordläggs eftersom kommittén bara består av en person och dess framtid måste diskuteras vidare.

Inflationsjusterade arvoden (Dnr 24-023, 24-007)

Förslag att SAC:s funktionärens löner höjs till 33 300kr/ mån från 1:a januari 2024 och därefter till 34 100 kr från 1:a januari 2025. Information om den ekonomiska innebörden av inflationsjusterade arvoden ska skickas ut till alla LS för diskussion inför ett referendum.

Angående per capsulam-beslut (Dnr 24-013)

Förslag att enligt §5.2.12 i CK:s arbetsordning ska meningen "Giltig omröstning sker endast via CK:s officiella kontaktvägar" ersättas med meningen "Giltig omröstning sker endast med hjälp av omröstningsverktyget i Share."

Riktlinjer för diarieföring och användning av SAC Share (Dnr 24-014, 24-015) Bifall med några ändringar.

Ansvars- och kontaktlista på Sveavägen (Dnr 24-020)
Förslaget att en ansvars- och kontaktlista för fastigheten på Sveavägen och våra gemensamma tillgångar sätts upp i lokalerna samt lämnas till Arbetarens redaktion avslås med motiveringen att det ska riktas till FFAB.

Definitionen av §2 mom 2 i SACs stadgar (Dnr 24-016)

Paragrafen i stadgar som lyder "LS ska följa SAC:s administrativa rutiner. SAC:s administrativa rutiner ska vara ändamålsenligt utformade för att uppfylla förpliktelser i enlighet med gällande lagar och god bokförings-sed" ska specificeras enligt följande:
- Betala SAC-avgift enl §3 på det sätt som gällande avgiftshanteringsrutin (dnr 23-091) beskriver.
- Hålla information i det gemensamma medlemsregistret aktuell och relevant samt att där registrera lokala förtroendeuppdrag (utbildning i registervård ska tillhandahållas av SAC).
- Hantera SAC-interna dokument och uppgifter på ett ansvarsfullt och aktsamt sätt.

Rapportering om SAC:s bolag (Dnr 24-019)

Förslaget "att ATAB och FFAB rapporterar månaten till LS; att bolagsstyrelserna får i uppdrag att utse en person som ansvarar för att tillhandahålla dessa rapporter; att CK utser en ansvarig som ser till att dessa rapporter når LS" avslås. Det ska rapporteras om bolagen till LS på andra sätt, till exempel genom sekretariatets nyhetsbrev.

Förslag till plan för hur FS och RK kan stötta LS 2024 (Dnr 24-021)

Bifall. För detaljer, beställ handlingen från sekretariatet genom din LS.

Förhållandet med Friprogramvarusyndikatet

(Dnr 24-017, 24-018)
Det beslutas att "SAC ska införskaffa de tjänster m.m. som behövs och som i dagsläget tillhandahålls av Friprogramvarusyndikatet, och samtidigt sluta använda

de tjänster m.m. som sponsras av revisorn, Övergången ska vara klar 2024-06-01. Den som ansvarar för att genomföra beslutet är IT-organisatören Björn Pettersson, som förväntas rapportera till CK hur det gått med övergången senast på CK:s möte i september 2024."

Reviderat budgetförslag 2024 (Dnr 24-006)

Kassören Tim Persson förklarar några små ändringar han gjorde i sitt ursprungliga budgetförslag. Förslaget bifalles.

ÖVRIGA BESLUT

Verksamhetsplaner för informationsorganisatören, studieorganisatören och Federativs förlagskommitté möts med bifall.

BESLUT FATTADE VID CK:S VIDEOMÖTE 2024-03-05

Röstfördelning inom SAC

(Dnr 24-039, 24-040, 24-047)
Ska diskuteras vidare inom policyutskottet som också ska svara Stockholms LS som skickade sakupplysningar (Dnr 24-047).

Angående one.com och Federativ förlags hemsidor och mejl (Dnr 24-042)

Förslaget "att Centralkommittén ger direktiv till FFAB och förlagskommittén att förflytta sina digitala strukturer till SAC" får bifall.

Översättning av informationsmaterial, tillägg 5 mars (Dnr 24-045)

Förslaget gäller att översätta en del av SAC:s informationsmaterial även till ukrainska. Bifalles med ändringen att taket för arbetstimmarna (50 timmar) och totalkostnaderna (16 500 kronor) specificeras.

Ansökan om stöd till förhandlingskonferens från Malmö LS (Dnr 24-049)

Malmö LS ansökan om stöd till en förhandlingskonferens den 6-7 april med 45 900 kronor får bifall. Arrangörerna ombes att rapportera till SAC efter evenemanget.

Rapportering om medlemsutveckling (Dnr 24-048)

Kassören ska inkludera information om medlemsutvecklingen i sina kvartalsrapporter till CK-helgerna. Informationen ska också publiceras i Syndikalisten och i SAC:s diskussionsforum.

Inbjudan till SAC:s landsmöte Motala, 25-26 maj 2024

INBJUDNINGSPOLICYN

Utöver SAC:s förtroendevalda funktionärer och CK-ledamöter ska varje LS ha möjlighet att skicka en representant. Utöver det ska även individuella medlemmar i LS av SAC ha möjlighet att anmäla intresse för deltagande. De uppmanas att skicka en motivation för varför de vill delta, gärna med ett utkast för ett diskussionsämne, en konkret idé för aktiviteter eller omstruktureringar inom SAC, en "testmotion" eller liknande.

Landsmötet ska, genom gemensamma diskussioner, bidra till att förbereda oss för kongressen så gott som möjligt. Vi vill diskutera allt ifrån vilka centrala förtroendeuppdrag SAC behöver, om organisationens struktur kan förbättras, vilka verksamheter och projekt vi ska prioritera, till vilka våra målsättningar som en syndikalistisk fackförening är i en tid där nyliberalismen och fascismen formar oheliga allianser.

Att SAC ska ha ett landsmöte i år beslutades vid [centralkommitténs](#) möte den 3 oktober 2023. Arbetsgruppen för landsmötet består av CK-ledamöterna Alice Blomdahl och Ninian Sas-sarinis-McGowan, generalsekreteraren Gabriel Kuhn och Per Feiff som är vår studieorganisatör.

Vi har funderat mycket på inbjudningspolicyn, inte minst utifrån (inte alltid positiva) erfarenheter med SAC:s konferenser. Det är viktigt för oss att hitta en balans mellan öppenhet och transparens (alla LS måste vara inkluderade) och innehåll, med en fokuserad debatt om de frågor vi anser som mest relevanta för federationens framtid. Landsmötet ska vara ett tillfälle att träffas, umgås och ha trevligt, men inte bara det. Landsmötet ska hjälpa oss med att ta konkreta steg framåt för att rusta SAC så gott som möjligt för de kommande årens utmaningar.

Landsmötet äger rum i Folkets hus Motala, helgen den 25-26 maj

**Lördagens tider är kl. 9-18
Söndagens tider är kl. 9-16
På fredagen är det middagsbuffé kl. 18:30-21.**

**Anmälan till sekretariatet@sac.se senast den 7 april.
Läs all info före anmälan!**

Arbetsgruppen för landsmötet

Vi ser mycket fram emot de gemensamma diskussionerna!

Alla anmälningar (från LS eller individuella medlemmar) ska skickas till sekretariatet@sac.se.

Det totala antalet av platserna är begränsade till 50. SAC står för alla deltagarnas kostnader (resa, boende och mat).

Sista datum för både LS anmälan av representanter och individuella intresseanmälningar är den 7 april. De individuella platserna ska fördelas utifrån hur många LS som ska skicka representanter, hur många intresseanmälningar som har kommit in och vilka samtalsämnen som är mest eftertraktade.

Aktuella referendum

Arbetarens chefredaktör och pensionärsavgifter

Den 12 mars skickades två referendum ut för alla [lokala samorganisationer \(LS\)](#) att ta ställning till. Det första handlar om vem som ska få uppdraget som Arbetarens chefredaktör. På nästa uppslag finns presentationer av kandidaterna som önskar uppdraget. Referendum 2 berör pensionärsavgifterna. Det handlar om i fall pensionärsavgifter ska slopas eller följa den av [kongressen](#) fastställda SAC-avgiften enligt de medlemsantal de har (oavsett antal pensionärer).

Samtidigt skickades en uppmaning till diskussion om inflationsjustering av SAC:s förtroendevalda funktionärens ersättning. Frågan till LS är "ska vi fortsätta ta fram ett förslag till referendum om höjda arvoden eller ska vi skrota det hela?"

SAC behöver svar i de två referendum som är aktuella senast den 12 maj. Hör av dig till din LS eller/och delta i nästa medlemsmöte för mer information.

Hemsidan

När denna tidning landar hos medlemmar är troligtvis SAC:s nya servrar på plats. En del problem som behöver lösas har hängt på nya servrar, bland annat sökfunktionen på vår gamla webb som är arkiverad och har adressen arkiv.sac.se.

Nyheter som kan presenteras nu är att det finns en sida som presenterar alla sidor som finns på vår webb. Adressbok finns under "medlemsidor" när du är inloggad.

Sådant som informationsorganisatören jobbar med just nu på vår webb är att få in mer informationsmaterial, samt ordna en bättre struktur för den presentationen. En tydligare uppdelning mellan material för inloggade och allmänhet är också önskvärt och jobbas på.

IT-organisatören och webbkommittén är på gång med att starta upp en första Wordpress-hemsida som ska kunna vara en mall eller liknande för LS egna webbplatser.

Arbetsgruppen för hemsidan består av Solveig Betnér (informationsorganisatör), Björn Pettersson (IT-organisatör), Rasmus Hästbacka (facklig samordnare) och Gabriel Kuhn (generalsekreterare).

Har du frågor eller idéer kring vår digitala infrastruktur är du varmt välkommen att kontakta IT-organisatören (ITO) och webbkommittén på web.kom@sac.se.

VAD ÄR CK?

SAC:s centralkommitté (CK) är det högsta beslutande organet mellan SAC:s [kongresser](#).

CK håller fysiska möten fyra gånger per år. Det brukar omfatta två heldagar. Däremellan hålls kortare videomöten varje månad.

CK-ledamöterna arbetar ideellt och har alltså vanliga lönearbeten, inte betalda uppdrag för SAC.

▶ **Nästa CK-helg är den 4-5 maj i Norrköping.**

▶ **Den första tisdagen varje månad** har CK videmöten kl.18:30.

▶ **Alla CK:s beslutsmöten** (exkl. utskott) ska meddelas till LS en månad innan mötesdagen. Utlysning av möten kan dock ske innan.

▶ **CK:s möteshandlingar och möteslänk** ska sammanställas och utskickas till mötesdeltagare, LS-observatörer och LS 10 arbetsdagar innan mötesdagen.

▶ **Varje LS kan till CK:s möten skicka** upp till tre observatörer, vilka måste anmälas till SAC minst två veckor innan mötesdagen vid fysiskt deltagande och minst en dag innan vid digitalt deltagande.

▶ **LS-observatörer har yttranderätt** på CK-möten och måste ha fått förtroendet av sin LS-styrelse eller dess medlemsmöte att vara observatörer.

Presentation av kandidater

Tidningen Arbetarens huvudredaktör

Anna Sanvaresa, 50 år
Gävle LS

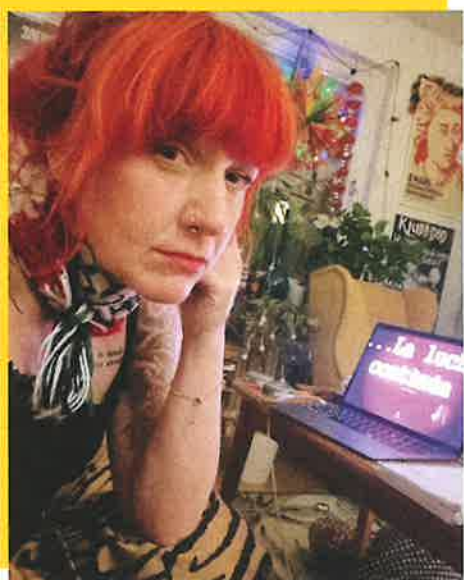

Foto: Privat

Jag heter Anna Sanvaresa och skriver böcker under namnet Jörgensdotter, varit verksam som författare sedan 2002 och skrev bland annat romanen *Solidärer* 2017 som utspelar sig under spanska inbördeskriget (och som gick som följetong i *Arbetaren*). Den senaste romanen är *Systrarna* som är en uppgörelse med patriarkatet (och där många förebilder, inte minst från den anarkistiska rörelsen finns med). Jag har skrivit en hel del krönikor genom åren för *Arbetaren*, men också skrivit krönikor och bok- och teaterrecensioner för *Arbetarbladet*.

Tidigt 2000-tal var jag redaktör för undergroundstidskriften *Serum* (med bas i Malmö). Jag har varit gästredaktör för tidskriften *Provins* och redaktör för flertalet antologier som exempelvis Föreningen Arbetarskrivares *Jag har tänkt mycket på oss och våra utmattade kroppar*. Korrekturläsning gjorde jag av Gun Hedlunds fantastiska *Striden må fortgå* och är van läsare av texter då jag arbetat som skrivpedagog sedan många år tillbaka - främst helg- och veckokurser på Biskops-Arnö, men även ofta med ungdomar (senast i somras då jag ledde ett gäng unga feriearbetare - i Älvkarleby - i skrivövningar utifrån Stig Dagermans författarskap - och apropå Stig Dagerman skrev jag om eller till honom i Arbetarens 100-årsjubileumsbok).

Under cirka tio år var jag ansvarig för Joe Hill-museet i Gävle och arrangerade flertalet events - inte minst på 1 maj, 8 mars och Civilkuragets dag. Jag är medlem i Gävle LS.

Jag är född 1973, bosatt i Gävle med två tonårsdöttrar och tre katter, brinner för arbetarhistoria, HBTQ-frågor (som jag just nu skriver roman om), asylrätt (var med i styrelsen för Asylkommittén Gävleborg i många, många år), djurrätt och anarkism - och förstås just nu och sedan länge för Palestina (samt Kurdistan, Iran, och Belarus - som jag skrivit en bok om som jag inte vet när eller om den kommer ut - ABF som beställde boken tyckte att den kanske blev lite för... hmm... politisk).

Jag har inte arbetat som "chef" i något sammanhang, men som sagt lett många skrivarkurser och tror mig vara bra på att komma på idéer och inspirera och jag månar om att människor ska ha det så bra som möjligt och känna sig så fria som möjligt.

Du röstar på kandidaterna genom referendum i din lokala samorganisation (LS)

Jag är bra på att lyssna och lära mig av andras kunskaper och erfarenheter.

För mig skulle chefredaktör för *Arbetaren* vara ett drömjobb. Hårt arbete förstås, men i det bästa och viktigaste av sammanhang.

Jag har inga problem att pendla till Stockholm men förmodar att en del kan skötas på distans.

Varmt och kamratligt,
Anna

Kommentar från SAC:s sekretariat i samråd med valberedningen:

Anna Sanvaresa skulle helst jobba med uppdraget på 50 procent, men kan tänka sig ett uppdrag på 100 procent om hon får en bra överlämning och vägledning in i arbetet.

Amalthea Frantz, 40 år
Stockholms LS

Jag ansöker härmed om uppdraget som tidningen *Arbetarens* huvudredaktör. Jag har lång erfarenhet både av att jobba med tidningen på olika sätt och av förtroendeuppdrag inom LS/SAC.

Jag har arbetat bredvid och tillsammans med den tidigare tillförordnade chefredaktören Annie Hellquist och hela nuvarande redaktionen sedan november 2022. Jag vet att tidningen står inför stora utmaningar vad gäller minskat eller helt avskaffat mediestöd. Men jag tror också att *Arbetaren* har bättre förutsättningar att möta utmaningarna än många andra tidningar i samma storlek.

Jag vill fortsätta och renodla den utveckling som vi har påbörjat det senaste året:

- mer grävande och fördjupande journalistik
- initierad facklig bevakning, särskilt av de områden som andra medier är dåliga på
- fler analyser med ett frihetligt socialistiskt perspektiv
- mer humor och nya sätt att bevaka kultur
- fortsatt satsning på marknadsföring och besökare på webben, men så långt det är möjligt också fortsätta låta det tryckta magasinet vara en viktig del av utgivningen.

MIN BAKGRUND PÅ ARBETAREN

Jag är just nu (januari 2024) utsedd av ATAB till tillförordnad chefredaktör. Jag har innan dess varit först visstidsanställd som biträdande chefredaktör och sedan anställd som redaktionssekreterare, båda på 50 procent av heltid. Anledningen till att jag började jobba denna omgång på tidningen, från november 2022, var att den tidigare tillförordnade chefredaktören Annie Hellquist inte kunde jobba heltid av privata skäl. Jag har under denna tid jobbat med bland annat utveckling av tidningen, långsiktig planering och budget samt haft personalansvar.

Jag har dock jobbat på *Arbetaren* tidigare. Först gjorde jag praktik under min journalistutbildning (2003-2006), efter det frilansade jag och gjorde kortare reporterinlägg

fram till 2008. Jag ansökte även till uppdraget som huvudredaktör 2009 tillsammans med Toivo Jokkala (som senare fick det). År 2012 vikarierade jag som redaktionssekreterare. Därefter bytte jag bransch.

Jag kom återigen närmare tidningen år 2021 när jag började arbeta med *Arbetarens* hundraårsbok. När jag fick frågan om att jobba deltid på redaktionen hösten 2022 kände jag att det var dags att tacka ja igen.

ANNAN ERFARENHET

Kort om andra relevanta arbetserfarenheter: Förutom tidigare kortare perioder som ställföreträdande ansvarig utgivare på *Arbetaren*, var jag chefredaktör och ansvarig utgivare för studenttidningen *Gaudeamus* 2008-2013.

Efter det jobbade jag i cirka tio år med klarspråk och lätt svenska, som anställd på bland annat Myndigheten för tillgängliga medier och Språkkonsulterna.

Inom andra organisationer:

För cirka tio år sedan var jag ideellt engagerad i tidningen *Brand* och förlaget *Dockhaveri*. Jag är för tillfället inaktiv, men har medlemskap i Föreningen Arbetarskrivare, Hyresgästföreningen, Stockholms anarkistiska förening samt Syndikalistiska kamratföreningen. Jag har aldrig varit medlem i något parti.

INOM SAC

Jag har varit medlem i Stockholms LS av SAC sedan 2006. I stort sett varje år sedan dess har jag haft ideella uppdrag i syndikatsstyrelser, LS-styrelser och olika kommittéer. Detta fram tills att jag började vara mer aktiv på SAC-nivå runt år 2019, främst i den internationella kommittén, därefter i Federativs förlagskommitté. Jag har också deltagit på en handfull kongresser.

Foto: Per Lindblom

Jag har med andra ord stor erfarenhet av föreningsliv. Och jag anser att föreningsdemokrati och transparens är minst sagt grundläggande för SAC:s relevans och framtid - och i förlängningen för vår tidning.

TILLÄGG I FEBRUARI 2024

För att vara transparent och tydlig vill jag nu tillägga att jag kommer att gå på föräldradedighet i mitten av april, innan utfallet av referendum är klart. Jag hade hoppats att det skulle vara klart något tidigare.

Om jag blir vald kan jag alltså inte tillträda direkt. Men i så fall finns en plan som jag har tagit fram i samråd med redaktionen, som innebär att anställda på redaktionen på olika sätt täcker de aktuella uppgifterna under min frånvaro.

Om jag får förtroendet att vara *Arbetarens* huvudredaktör tillträder jag så snart jag kan efter föräldradedigheten.

Bästa hälsningar,
Amalthea Frantz

Generalsekreteraren om uppdraget på Sveavägen, studiecirkeln om FFAB och de sista orden inför landsmötet

”Hoppas vi ses där”

Det var inte ens tio år sedan när det fortfarande var en självklarhet att någon som tog en central förtroendepost i SAC skulle bo i Stockholm och jobba på Sveavägen. Funktionärerna sågs regelbundet på expeditionen och skötte det administrativa tillsammans. Brist på sökande till centrala förtroendeuppdrag, nya sätt att kommunicera på och inte minst pandemin gjorde att distansarbete fort utvecklades till den nya standarden. Idag är jag den enda av funktionärerna som bor i Stockholm och som har sin arbetsvardag på Sveavägen.

Jag är inte ensam där. Stockholms **lokala samorganisation (LS)** är på plats varje dag med upp till tio administratörer, tolkar och handläggare, och Arbetarens redaktion befinner sig på andra sidan våningen. Men huvudansvaret för expeditionen ligger hos SAC och därmed på mig som SAC:s enda representant.

När jag började min tjänst den 1 juni 2023 fanns det en resurs på plats, som stannade kvar tills den 31 januari 2024. Den röjde i källaren, fixade inköp, hanterade posten och gjorde felanmälan när hissen eller diskmaskinen var trasig. Nu har jag tagit dessa arbetsuppgifter på mig. Vi diskuterade mycket inom centralorganisationen hur vi skulle kunna lösa situationen på bästa sätt. Vi kör en testperiod till sommaren. Jag tar anteckningar om hur mycket tid det går åt att ta hand om expeditionen, sedan får vi utvärdera.

Det finns fördelar med att generalsekreteraren (GS) hanterar dessa arbetsuppgifter. Enligt arbetsbeskrivningen ska GS ha det övergripande ansvaret för expeditionen. Tolkas det brett ingår det även inköp och småfix. Dessutom är Sveavägen en speciell arbetsmiljö. En del arbetsuppgifter är svåra att förstå för den som inte är insatt i SAC:s struktur.

Det finns också nackdelar förstås. Den största är att arbetsuppgifterna kan vara tidskrävande. Finns det en vattenskada eller en server som slutar fungera, samtidigt som det kommer en stor leverans och det ska packas ett par paket är den största delen av arbetsdagen snabbt borta. Andra arbetsuppgifter måste då prioriteras ned.

En del av våra diskussioner inom centralorganisationen rörde FFAB. Det är bolaget som äger fastigheten på Sveavägen och som hyr ut kontorsytan. Även SAC tillhör hyresgästerna, fast SAC äger bolaget. Det är komplicerat. Som tur är finns det medlemmar i LS som har börjat titta närmare på FFAB och dess roll. Medlemmar av Göteborgs LS arrangerade en studiecirkel om FFAB. Därefter bjöd de in till ett digitalt möte där medlemmar från alla LS var välkomna. Mötet ägde rum den 25 januari och var mycket givande.

Många frågor lyftes: Ska FFAB köpa fler fastigheter för att kunna hyra ut till olika LS? Ska FFAB låna pengar till olika LS för att de kan köpa egna fastigheter? Ska FFAB ställa sina ekonomiska tillgångar till förfogande på annat sätt? Spännande ämnen som förhoppningsvis kommer fortsätta diskuteras.

”Ska det ske på landsmötet?” frågade en LS-styrelseledamot efter det digitala mötet om bolaget. ”Om folk vill det”, svarade jag.

Egentligen hade jag inte tänkt skriva om landsmötet alls i den här krönikan. Jag gjorde det i båda krönikorna jag har skrivit som generalsekreterare för Syndikalisten hittills och vem vill framstå som tjatig? Men jag insåg att det här var den sista krönikan jag skriver innan landsmötet den 25 och 26 maj i Motala.

Och då vill jag ändå passa på att uttrycka en gång till hur mycket jag uppskattar detta initiativ av vår **centralkommitté!** Jag tycker det är otroligt viktigt att vi, representanter från olika LS och engagerade medlemmar, får tid att prata om frågor som rör SAC:s framtid utanför **kongressen** där alla beslut ska tas. Vi behöver tid för att diskutera och tänka genom våra beslut. Det är så vi skapar basen för en hälsosam framtid. Jag hoppas på många anmälningar till landsmötet! Inbjudan har gått till alla LS-styrelser, och ni hittar den i detta nummer av Syndikalisten.

Den 8 februari var jag i Motala för att kolla in Folkets hus där vi ska diskutera, hotellen där vi ska bo, och strandkanten där vi ska hänga på kvällarna. Det är fint! Synd bara att Motala LS – precis som många andra förre detta LS i Sverige – inte finns kvar. Varför är det så? Ja, det är just för att vi måste reflektera över det – och mycket annat – som landsmötet anordnas. Hoppas vi ses där!

Gabriel Kuhn
Generalsekreterare

Ordlista

Ord- och begreppsförklaringarna är ett ny grej i vår medlemstidning. Redaktionsgruppen diskuterade saken på ett möte och var överens om att det är en bra idé. Några förklaringar är från Wikipedia men de flesta har förklarats utifrån sammanhanget eller hur orden och begreppen används inom SAC. Det är ganska mycket jobb med en ordlista så det vore toppen att få återkoppling. Är ordlistan användbar? Tar den upp för mycket plats i tidningen? **Vill du hjälpa till att formulera ordlistan till kommande nummer?** Mejla till syndikalisten@sac.se.

Anarkism

Ett anarkistiskt samhälle styrs med jämlik medverkan av alla, genom direkt demokrati. Upprätthållandet av samhället sköts gemensamt på lokal nivå. Samhället är då fritt från stat, kapitalism och alla andra system som styr uppförande och delar upp människor i olika klasser.

Arbetslöshetskassa/ A-kassa

En a-kassa är tänkt som en trygghet som gör att du kan få ersättning om du blir arbetslös. Försäkringen består av två delar – en grundförsäkring och en frivillig försäkring som grundar sig på tidigare inkomst.

Ersättning från den frivilliga inkomstbaserade försäkringen betalas ut till den som är medlem i en arbetslöshetskassa och som uppfyller medlemsvillkoret och arbetskravet inom medlemstiden.

Arbetsköpare

Person, bolag, organisation eller myndighet som köper arbetskraft, alltså anställer personal. I SAC använder vi ordet arbetsköpare istället för arbetsgivare, eftersom de inte ger bort jobb av välvilja, utan köper arbetskraft som de är beroende av.

AML/Arbetsmiljölagen

En ramlag om arbetsköparens ansvar för att försöka hindra ohälsa och olycksfall i arbetet samt i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Ramlag betyder att de konkreta kraven på arbetsmiljöarbetet framgår av förordningar från regeringen och föreskrifter från Arbetsmiljöverket.

Arbetsmiljöverket

Statlig myndighet som bland annat kan göra inspektioner på arbetsplatser och ge order till arbetsköpare att förändra arbetsmiljön så att den blir bättre.

Autonom vänster

Grupper/rörelser som följer vänsterideologi och organiserar sig utanför traditionella strukturer och organisationer. Ett exempel är förbundet Allt åt alla vars mål är ett klasslöst samhälle som utgår från principen: Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov.

Byråkrati

En struktur och uppsättning av regler som finns för att styra, vanligtvis en större, organisation. Termen används ofta nedsättande för att det administrativa arbetet kan hindra verksamhet eller hur effektiv en verksamhet skulle kunna vara.

CK/Centralkommittén

SAC:s centralkommitté (CK) är det högsta beslutande organet mellan SAC:s kongresser. CK håller fysiska möten fyra gånger per år. Det brukar omfatta två heldagar. Däremellan hålls kortare videomöten varje månad. CK-ledamöterna arbetar ideellt och har alltså vanliga lönearbeten, inte betalda uppdrag för SAC.

Driftsektion/sektion

En driftsektion, kallas också sektion internt i SAC, är en lokal fackförening för alla yrken på en arbetsplats. De kan jämföras med andra facks klubbar på arbetsplatserna. De kallas driftsektioner för att visionen är att vi arbetare ska överta driften av arbetsplatserna – vi som utför jobbet borde vara de som bestämmer.

Ekonomisk demokrati

Kan uppnås om vi arbetare själva styr över våra arbetsplatser. SAC:s långsiktiga mål är att hela samhälls-ekonomi ska bli demokratisk. När vi får med oss våra arbetskamrater och blir fler ökar vi vår makt över arbetet, våra liv och hela arbetsmarknaden.

Fackförbund

Ibland kallas SAC felaktigt för fackförbund. LO, till exempel, är en facklig organisation som samlar olika fackförbund, t.ex. Kommunal, uppdelade i olika bran-

scher. SAC är en **federation**, vilket betyder att vi samlar självstyrande föreningar i form av LS, driftsektioner och syndikat. Syndikalister har en motsvarighet till förbund när syndikat i samma bransch bildar en nationell branschfederation.

Federation

En sammanslutning av flera självständiga enheter. SAC är en federation som består av självständiga **lokala samorganisationer**, syndikat och driftsektioner.

FFAB/Federativs förlagshus aktiebolag

Bolaget som äger fastigheten på Sveavägen 98 i Stockholm och som hyr ut kontorsytan till SAC:s sekretariat. FFAB är SAC:s bolag. En annan fastighet som ägs av bolaget är **Joe Hill-gården** i Gävle.

Funktionär

Funktionärer ska se till att en verksamhet fungerar. Nu har SAC fem funktionärsroller som är studieorganisatör, informationsorganisatör, facklig samordnare, general-seketerare och kassör. SAC:s funktionärer har möjlighet att arbeta på distans från annan ort än Stockholm, men ska se till att vårt kontor på Sveavägen 98 i Stockholm fungerar gällande post, fastighetsskötsel m.m. SAC:s funktionärer är avlönade, de får ”ersättning för förlorad arbetsinkomst”.

Joe Hill

Syndikalisten Joe Hill, Joel Emmanuel Hägglund, var facklig aktivist, diktare och sångare. Han blev en legend bland syndikalister och fackföreningsaktivister i USA. Joe Hill dömdes för mord efter en omdiskuterad rättsavgörande som väckte internationell uppmärksamhet. Med den påföljande avrättningen växte hans popularitet. Joe Hill föddes 7 oktober 1879 i Gävle och avrättades den 19 november 1915 i Salt Lake City, Utah, USA. Hans föräldrar hem i gamla Gävle är nu museum, Joe Hill-gården, som ägs av SAC.

Klasskamp/klassamhälle/klassorganisation

SAC är en klassorganisation. Vi vill ena arbetare som klass och inte låta partier eller andra politiska organisationer splittra oss på arbetsplatserna. Därför är SAC självständig i förhållande till alla politiska organisationer. Ett klassamhälle, som vi lever i idag, delar upp människor utefter ekonomiska skillnader och orättvisor. Klasskampen förs för att utplåna klassamhället. Att organisera sig syndikalistiskt är ett sätt att försöka nå ett samhälle utan klasser.

Kommitté

SAC har flera kommittéer med olika uppgifter. Nu finns t.ex. en förlagskommitté som ger ut böcker och en rättskommitté som bland annat ger arbetsrättsligt stöd till olika instanser i SAC. CK bedömer vilka kommittéer som behövs under pågående kongressperiod utifrån organisationens mål. Andra instanser i organisationen kan också ha kommittéer. I flera LS finns det förhandlingskommittéer.

Kongress

Det är vanligt att organisationer delar upp sin verksamhet i kongressperioder. Kongressen äger rum efter ett visst antal år, som tidigare kongress beslutat om. SAC:s kongressperioder är 4 år. Den senaste kongressen var 2022 och nästa kommer att äga rum 2026. Kongressen pågår i flera dagar och behandlar olika förslag på hur verksamheten ska styras kommande kongressperiod.

LS/Lokala samorganisationer

LS är förkortning för lokal samorganisation. SAC är en sammanslutning av LS. Du är medlem i den LS som organiserar på den ort där du arbetar. En LS uppgift är att samorganisera den fackliga verksamheten i alla branscher på sin ort och främja medlemmarnas organisation i driftsektioner.

Paragraf

Del av lag eller avtal som innehåller en eller flera regler. Det är ungefär som punkter i en lista, som kan innehålla underpunkter. När du läser lagar, regler och avtal brukar paragraferna ha paragraftecknet framför sig. Det ser ut såhär: **§**.

Per capsulam

När ett beslut fattas per capsulam görs det mellan ordinarie protokollförande möten, t.ex. genom chatt, mejl eller telefon. Dessa beslut förs till protokoll på ordinarie möte trots att det är fattat vid ett tidigare tillfälle.

Referendum

Omröstning som görs mellan kongressperioderna. I SAC sker referendum genom de lokala samorganisationerna (LS). Röstantalet är baserat på antal medlemmar i LS.

Registerverksamhet/registermetoden

Ett alternativ till strejker, kollektivavtal och idén om generalstrejk som väg till **ekonomisk demokrati**. Praktiserades av svenska syndikalister från slutet av 1910-talet till början av 1950-talet. Syndikalister förde register över tillgängliga arbeten och dikterade priset och villkoren för att utföra arbetet. Metoden omfattade kamp inne på arbetsplatserna, facklig arbetsförmedling och kollektiva uppgörelser utan fredsplikt. Även LO-förbund använde metoden.

Skyddsombud

En arbetare som företräder personalen i arbetsmiljöfrågor enligt arbetsmiljölagen (AML). Det kan vara en medlem i en LS av SAC som är skyddsombud. SAC håller regelbundet i utbildningar för skyddsombud, med fokus på organisering.

Styrelse

I en förening behövs en styrelse för att verksamheten ska fungera. En styrelse behöver bestå av minst tre ledamöter för att fatta beslut. En medlem i styrelsen behöver vara ordförande.

Syndikalism

Syndikat betyder fackförening eller ekonomisk förening på franska. Istället för att den som äger mest bestämmer mest, vill syndikalismen att majoriteten, alltså vi arbetare, tillsammans ska äga och besluta. Den demokratiska ledstjärnan är att alla som berörs av beslut ska ha rätt att påverka besluten.

Syndikat

Ett syndikat av SAC är ett självstyrande samarbetsorgan, alltså en egen självständig förening, för alla driftsektioner inom en viss bransch på en ort, t.ex. Stockholms byggsyndikat och utbildningssyndikatet.

Tvårfackliga grupper

Medlemmar i olika fackföreningar/fackförbund träffas tillsammans. Att organisera sig på arbetsplatsen över fackgränserna kan vara bra på vissa arbetsplatser. Organisering handlar om att förändra tillsammans.

Utskott

I en grupp som ska ta beslut, i SAC:s fall är det Centralkommittén (CK), kan vissa personer utses för arbete med en särskild uppgift. CK har t.ex. ett policyutskott som arbetar med att ta fram policy och förbereder förslag till beslut som CK ska ta.

Skicka in material till Syndikalisten!

OBS!

Insänt material kan komma att redigeras och/eller publiceras på www.sac.se och i webbtidningen: syndikalisten.sac.se.

Läs igenom [Syndikalistens språkguide](#) innan du skickar ditt bidrag: sac.se/syndikalisten.

Det är ett stort plus om du skickar in en kort sammanfattning om din text, för att översättningen ska gå smidigt till engelska och spanska.

Här är datumen som gäller!

#2 2024 Deadline för insänt material: **5 maj. Hos medlemmarna i början/mitten av juni.**

#3 2024 Deadline för insänt material: **8 september. Hos medlemmarna i mitten av oktober.**

#4 2024 Deadline för insänt material: **3 november. Hos medlemmarna i mitten av december.**

Behöver du lyssna på Syndikalisten? Hör av dig! Det finns möjlighet att få tidningen inläst. Nummer 1/2020 t.o.m. 3/2021 finns som taltidning här: www.sac.se/syndikalisten/taltidning Inläsare är Errol Tanriverdi, Linköpings LS.

Vill du ha Syndikalisten som pdf istället? Mejla till syndikalisten@sac.se En del av innehållet finns också i Syndikalisten webbtidning: syndikalisten.sac.se

Stämmer inte kontaktuppgifterna till din LS, syndikat eller sektion? Hör av dig så uppdaterar vi!

syndikalisten@sac.se

BYGG

Stockholms byggsyndikat
byggsyndikatet.stockholm@sac.se

HANDEL OCH SERVICE

Driftsektionen MediCarrier (Stockholms LS)
dsm.sthlm@sac.se

Dagabs driftsektion (Göteborgs LS)
dagab-sektionen-gbg@lists.sac.se

Zalandoarbetarnas driftsektion (ZADS)
(Stockholms LS) zads@sac.se

INDUSTRI

Driftsektion Gyllene ägget (Jönköpings LS)
dsga@sac.se

KOMMUNAL- OCH STATSANSTÄLLDA

Driftsektion Domstolsverket (Stockholms LS)
dv-sektionen.sthlm@sac.se

KULTUR OCH MEDIA

Bohusläns Museums driftsektion (Trestads LS)
bmds@sac.se

CNEMA Driftsektion (Norrköpings LS)
E-post: dscnema.norrkoping@sac.se

Driftsektionen SSB Järva (Stockholms LS)
Stockholms Stadsbibliotek Järvaenheten
kim.stockholm@sac.se

Klostret i Ystads driftsektion (Malmö LS)
malmö.ls@sac.se

Malmö Stadsarkiv Syndikalistiska Fackklubb
stadsarkivsektionen.malmö@sac.se

SOCIAL OCH VÅRD

Driftsektionen UAS (Uppsala LS)
dsuas@sac.se

Driftsektionen Ytterö (Stockholms LS)
[ytterero@sac.se](mailto:yterero@sac.se)

Stockholms Social och Vårdsyndikat
sov.sthlm@sac.se

Uppsala Social och Vårdsyndikat
sov.uppsala@sac.se

TRANSPORT

SBS08 - Bussektionen Stockholm
(Stockholms LS) sbs.sthlm@sac.se

Driftsektionen VTD (Göteborgs LS)
dsvtd.gbg@sac.se

UTBILDNING

Driftsektion Enskedegårds gymnasium
(Stockholms LS) utbildningssyndikatet.sthlm@sac.se

Driftsektion Eriksdal (Stockholms LS)
dsed.sthlm@sac.se

Driftsektionen Glokala Folkhögskola (Malmö LS)
malmö.ls@sac.se

Driftsektionen Kvinnofolkhögskolan
(Göteborgs LS) goteborgs.ls@sac.se

Driftsektion SLU (Sveriges lantbruksuniversitet)
(Uppsala LS) dsslu@sac.se

Hovåskolans Driftsektion (Göteborgs LS)
hsds.gbg@sac.se

Göteborgs Universitetssektion (Göteborgs LS)
universitetssektionen.gbg@sac.se

Göteborgs Utbildningssyndikat
utbildningssyndikatet.gbg@sac.se

Stockholm Universitetssektionen
universitetssektionen.stockholm@sac.se

Stockholms Utbildningssyndikat
utbildningssyndikatet.sthlm@sac.se

Umeå Universitetssektion (Umeå LS)
univ.sektionen.umea@sac.se

Uppsala Universitetssektion (Uppsala LS)
univ.sektionen.uppsala@sac.se

SAC:S KOMMITTÉER

Arkiv- och bibliotekskommittén
arkiv@sac.se

Centralén
ck@sac.se

IT- och webbkommittén
webkom@sac.se

Rättskommittén
fs@sac.se

Arbetsgruppen för nya medlemsregistret
medlemsregistret@sac.se

Federativs förlagskommitté
kontakt@federativsforlag.se

Internationella kommittén
ik@sac.se

LOKALA SAMORGANISATIONER (LS)

Arjeplogs LS
Hamngatan 4h
930 90 ARJEPLOG
0961-102 53
arjeplogs.ls@sac.se

Arvidsjaur LS
Stationsgatan 20b
933 32 ARVIDSJAUUR
070-59 39 185
arvidsjaur.ls@sac.se

Bergslagens LS
bergslagens.ls@sac.se

Borlänge LS
borlange.ls@sac.se

Enköping-Heby LS
Tullgatan 7b
749 49 ENKÖPING
070-564 62 57
enkoping-heby.ls@sac.se

Fruviks LS
Box 4081
102 62 STOCKHOLM
fruviks.ls@sac.se

Linköpings LS
linkopings.ls@sac.se

Umeå LS
Signalgatan 13 d
621 47 VISBY
070-039 40 86
gottlands.ls@sac.se

Gävle LS
Nedre Bergsgatan 28
802 51 GÄVLE
026-61 92 77
gavle.ls@sac.se

Göteborgs LS
Olof Palmes Plats 1
413 04 GÖTEBORG
031-711 96 08
goteborgs.ls@sac.se

Hudiksvalls LS
Brändebo 115
820 62 BJURÅKER
0653-320 87
hudiksvalls.ls@sac.se

Jönköpings LS
Box 190
551 13 JÖNKÖPING
jonkopings.ls@sac.se

Karlstads LS
karlstads.ls@sac.se

Linköpings LS
linkopings.ls@sac.se

Luleå LS
Box 32
971 02 Luleå
lulea.ls@sac.se

Malmö LS
Davidshallsgatan 4
211 45 MALMÖ
040-12 61 78
malmö.ls@sac.se

Mellannorrlands LS
Box 56
881 06 Näsåker
076 207 82 91
sundsvalls.ls@sac.se

Norrköpings LS
Olai Kyrkogata 5b
602 25 NORRKÖPING
072-027 80 26
norrkopings.ls@sac.se

Nyköpings LS
nykopings.ls@sac.se

Sandvikens LS
sandvikens.ls@sac.se

Stockholms LS
Sveavägen 98, 4 tr.
113 50 STOCKHOLM
08-658 62 69
stockholms.ls@sac.se

Sundsvalls LS
Har bytt namn till
Mellannorrlands LS

Trestads LS
trestads.ls@sac.se

Umeå LS
090-77 21 00
umea.ls@sac.se

Uppsala LS
Svartbäcksgatan 97d kv
753 35 UPPSALA
018-69 46 89
uppsala.ls@sac.se

Västerås LS
Östermalmsgatan 10
722 14 Västerås
072-280 23 53
vasteras.ls@sac.se

Älvdalsbygdens LS
c/o Monika Fredriksson
Yvradsvägen 15b
792 34 Mora
alvdalsbygdens.ls@sac.se

SAC:S SEKRETARIAT
08-522 456 30
Telefontid: Tis-ons kl. 13-15
sekretariatet@sac.se

TIDNINGEN ARBETAREN
08-522 456 70
redaktionen@arbetaren.se

SAAK
08-545 912 50
Telefontid:
Mån-tors kl. 9-12 fred kl. 13-15
kontakt@saak.se

SYNDIKALISTISKA KAMRATFÖRENINGEN
syndikalistkamrater@gmail.com

Hur betalar jag medlemsavgiften via autogiro?

Du kan anmäla att du vill betala medlemsavgiften med autogiro genom din internetbank.

Här är exempel på hur du hittar autogiro i olika banker:

Nordea: Betala och överföra > Autogiro > Anmälan

SEB: Betala och överföra > Anslut autogiro

Swedbank: Betala/Överföra > Autogiro > Nytt autogiromedgivande

Handelsbanken: Betala och överföra > Autogiro

ICA Banken: Betala och överföra > Mina autogiron

När du kommit så långt kan du söka på "Sveriges arbetares centralorganisation" eller bara "Sveriges arbetares" (om inte hela namnet får plats). Det fullständiga namnet på mottagaren visas oftast som "Sveriges arbetares centralorganisation (SAC), 889-4800" eller i vissa fall "Sveriges Arbetares Centralorg."

I fältet betalarnummer/meddelande anger du personnumrets tio siffror AÅMMDDNNNN.

Alla fakturor som hinner komma innan autogiroet bekräftats ska betalas manuellt. Beroende på vilken bank du har kan det ta olika lång tid för autogiro att aktiveras.

Ditt medlemskap i en [lokal samorganisation \(LS\)](#) av SAC måste ha blivit aktivt innan du kan betala genom autogiro.

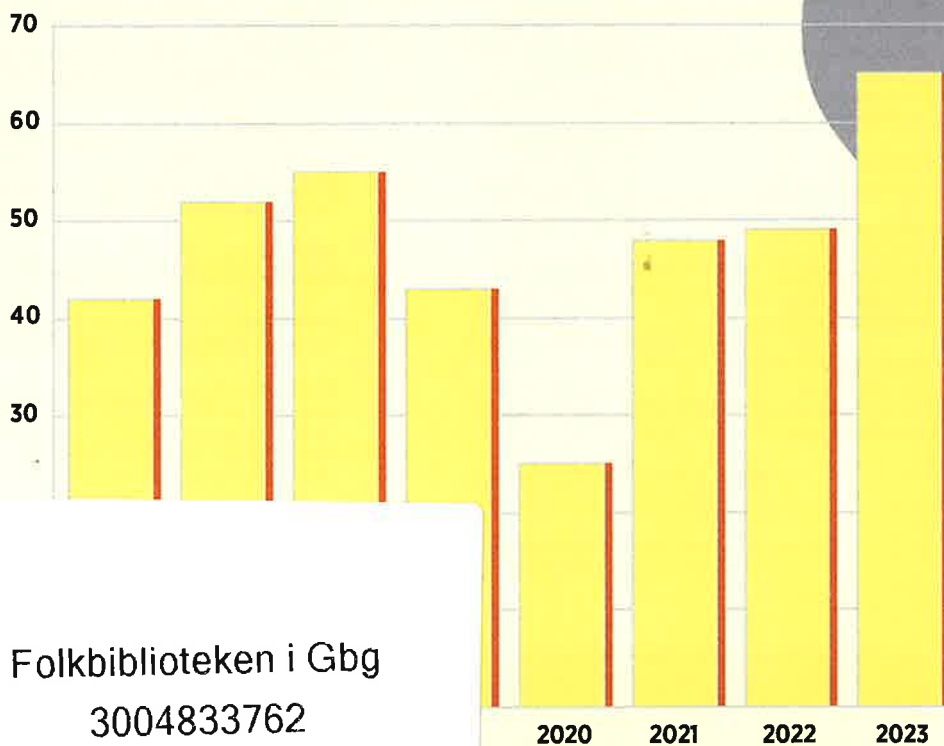
Medlemsnr:
Göteborgs Stadsbibliotek
Tidskriftsavn /4
Box 5404
402 29 GÖTEBORG

65 dog på jobbet 2023

I år är siffran redan
uppe i 10 döda

Foto: Stockholms LS

på sina arbetsplatser sett ut sedan 2016.
webbplats, 7 mars.

Folkbiblioteken i Gbg
3004833762

Den 7 mars rapporterar *Arbetaren* om den tioende dödsolyckan på arbetsplatser i Sverige detta år.

Den tionde arbetsplatsolyckan ledde till att en 45-åring avled efter allvarliga skador. *Arbetaren* rapporterar att personen blev påkörd under arbetet med att hämta spannmål på en gård utanför Vänersborg.

Efter den olyckan visar statistik från Arbetsmiljöverket och SVT att dubbelt så många dött i arbetsplatsolyckor än i gängrelaterade skjutningar under årets första tio veckor.

2023 var det mörkaste året på 12 år när det gäller dödsfall på arbetet. 65 personer omkom då på sina arbetsplatser.

HISSOLYCKAN I SUNDBYBERG

En hiss rasade vid ett bygge och fem arbetare omkom. Av flera har olyckan, som skedde den 11 december 2023, beskrivits som den värsta arbetsplatsolyckan i modern tid.

Två dagar efter hissolyckan var medlemmar ur Stockholms Byggsyndikat och Stockholms LS på plats där det skedde. De skriver:

”Många av medlemmarna har själva erfarenhet av att arbeta på byggarbetsplatser eller andra arbetsplatser med bristande säkerhet. Detta är inte en enskild händelse utan ett tydligt tecken på hur illa det ser ut på svensk arbetsmarknad idag. Där vinst prioriteras framför arbetarnas säkerhet. I år har fler dödsolyckor än på länge skett på arbetsplatser, det går åt fel håll. Våra tankar går till de drabbade och deras familjer.”

Efter det startade Solidariska byggare en insamling till anhöriga, som understöd i väntan på att försäkringar eller arbetsköpare träder in. Den 15 december skrev de på sin Facebooksida att ”allt talar för att Serhii och Oleksandr, två byggnadsarbetare från Ukraina är två av de omkomna i olyckan. Samma sak gäller Bashir, en ung kille från Afghanistan.”

Målet att få in 150 000 kronor genom insamlingen uppnåddes.

Känner du dig säker på din arbetsplats? Säger du ifrån när arbetsmiljön känns osäker?

Hör av dig och berätta! syndikalisten@sac.se